NOTULEN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-HOLLAND

VERGADERING

VAN

7 december 2009

AGENDA STATENVERGADERING 7 DECEMBER 2009

Opening en mededelingen 3

Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden 3

Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding 3

Vaststelling notulen van de vergadering van 16 november 2009 4

Vaststelling Lange Termijn Agenda 4

Ingekomen stukken 4

Voortgangslijst van moties en voortgangslijst toezeggingen 5

Vragenuur 5

Hamerstukken 7

- *Legesverordening Noord-Holland en legestarieven tabel 2010 (voordracht 80)*
- *5e Begrotingswijziging behorende bij de najaarsnota (voordracht 81)*
- *Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 2000-2004 notitiegemeenten (voordracht 84)*
- *Wijziging Provinciale Milieuverordening (voordracht 85)*

TWIN-H verbetering recreatieve verbindingen 7
(Voordracht 82)

Vaststelling inpassingsplan Reconstructie N242 Smuigelweg-Verlaat 10
(Voordracht 83)

Rapport van de Randstedelijke Rekenkamer ‘Het Groene Hart’, een haalbare kaart? 12
(Voordracht 79)

Rapport van de Randstedelijke Rekenkamer ‘Beheer en Onderhoud Kunstwerken’ 21
(Voordracht 78)

‘Vaart in de Zaan’ 31
(Voordracht 68)

Ingevoegd agendapunt:
reactie PS op voorontwerp rijksinpassingsplan gasopslag Bergermeer 37

Sluiting 39

NOTULEN VAN DE VERGADERING VAN 7 DECEMBER

Voorzitter: A.P. van der Meché
Griffier: mw. I.J.M. Speekenbrink

In de vergadering zijn de volgende leden aanwezig: mw. N. Ajouaau, mw. S. Akkaya, H.A. Binnema, mw. G. Blokker, K.W.C. Breunissen, C. Broekhoven, J.P.H. Bruins Slot, mw. I.S. de Bijl-Baerselman, P.J. Bruystens, D.J. Butter, C.P.J. van Diest, mw. N.D.K. Eelman-van 't Veer, mw. J. Geldhof, F.J. Gersteling, K. Gör, R.J. de Graaf, mw. D.G.M. de Grave, N. Harteveld, mw. A.P. van Heijst, mw. C.M. Herbeck, mw. A. Hoog, J.A. Kardol, mw. P.E. Kirch-Voors, mw. L.S. Klomp, mw. M.T.J. Knook, A.F. Kraak, C.J. Loggen, G. Massom, A.P. van der Meché, mw. A.M. Nagel, R.E. van Oeveren, A. Oortgiesen, P. van Poelgeest, H. Putters, A. Roetman, J.J.W. van Run, M. Schraal, mw. L.A. Smits, C.C.L.M. Stevens, mw. Y. Stil, J.P.M. van Straaten, Tj.P.J. Talsma, O. van Ulzen, R.E. Vis, A.A. de Vries, E.P. Wagemaker, D.C.J.M. Wellink, L.A. Wieringa, F.F.J. Wilms, Z. Yurdakul, mw. A. Zeeman.

1. OPENING (13.00 uur)

De **VOORZITTER**: Dames en heren. Ik open de vergadering en ik verzoek u uw mobiele telefoons tijdens de vergadering uit te zetten.
Ik deel u mede dat er bericht van verhindering is ontvangen van de volgende leden: de heer Bos, de heer Gunster en mevrouw Boelhouwer.

2. REGELING VAN WERKZAAMHEDEN, VASTSTELLING PRIMUS BIJ HOOFDELIJKE STEMMING EN VASTSTELLING VAN DE AGENDA

De **VOORZITTER**: Op grond van artikel 18 van het Reglement van Orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden met welk Statenlid een hoofdelijke stemming dient aan te vangen, waarna deze stemming verder plaatsvindt op volgorde van binnenkomst. De primus voor de huidige vergadering is nummer 23, de heer Vis (VVD).

U treft op uw Statenbankjes de juiste versie van de agenda aan. Op grond van het Presidium van vanmorgen is agendapunt 14 toegevoegd. Dat is een brief aan de minister van Economische Zaken, tenminste als u die brief gaat verzenden. U zult die brief in de loop van de middag op uw tafel aantreffen. De brief gaat over de CO_2-opslag in de Bergermeer. Op dit moment wordt aan de brief gewerkt. De sluiting van de vergadering wordt agendapunt 15.

Wil iemand verder over de agenda het woord? Nee. Dan is de agenda overeenkomstig het voorstel van het Presidium vastgesteld.

2A. BEKRACHTIGING BESLUIT GS INZAKE OPGELEGDE VERPLICHTING TOT GEHEIMHOUDING

De **VOORZITTER**: GS hebben bij besluit van 25 november 2009, op grond van een belang genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, geheimhouding opgelegd ten aanzien van een bijlage ‘Convenant planstudie fase Zeetoegang IJmond’. Ten aanzien van de cijfers genoemd in het convenant wordt geheimhouding opgelegd. De bijlage ligt ter inzage bij de Statengriffie.
GS hebben bij besluit van 15 oktober 2009, op grond van een belang genoemd in artikel 10 Wet openbaarheid van bestuur, geheimhouding opgelegd ten aanzien van een brief betreffende Gebiedsontwikkeling en Grond. Deze brief wordt op 25 januari 2010 in de commissie FEPO aan de orde gesteld. De brief ligt ter inzage bij de Statengriffie.

GS hebben bij besluit van 24 november 2009, op grond van een belang genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, geheimhouding opgelegd ten aanzien van de achtergrondnotitie vaststellingsovereenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst met betrekking tot de overeenkomst tussen de provincie en de Chipshol-groep. De stukken liggen ter inzage bij de Statengriffie.
GS hebben bij besluit van 8 maart 2005, op grond van een belang genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, geheimhouding opgelegd ten aanzien van de 3e kwartaalrapportage 2009 van het project N201. De kwartaalrapportage ligt ter inzage bij de Statengriffie.

Krachtens artikel 25 van de Provinciewet dient de opgelegde geheimhouding van bovengenoemde stukken in deze vergadering door uw Staten te worden bekrachtigd. Ik stel u voor daartoe te besluiten. Verlangt iemand hierover het woord?

Mevrouw **GELDHOF** (D66): Wij kunnen instemmen met de geheimhouding van deze stukken. Ik wil voor de helderheid en de openbaarheid duidelijk maken dat er volgens D66 grote terughoudendheid moet worden betracht met het almaar geheim verklaren van allerlei stukken. Dat is zojuist ook in het Presidium besproken. Daarbij bleek dat meerdere partijen deze mening delen. Ik vind dat wij vanwege de transparantie van het bestuur (burgers moeten weten waarom en waarover we beslissen) zo terughoudend mogelijk moeten zijn met het opleggen van geheimhouding. We geven anders niet in openbaarheid onze standpunten goed en helder weer.

De heer **KARDOL** (CU-SGP): Ik sluit me bij deze opmerkingen aan, maar er is nog een ander punt. Dat betreft de opheffing van de geheimhouding. Het moet ook duidelijk zijn wanneer stukken weer openbaar zijn, met andere woorden wanneer de geheimhouding weer vervalt. Ik stel voor om dat op dezelfde manier te doen als het verzoek om geheimhouding. GS moeten op dezelfde manier melden dat stukken niet langer geheimgehouden hoeven te worden.

De **VOORZITTER**: Wij hebben het vanmorgen in het Presidium gehad over de wijze van geheimhouding en de wijze waarop die geheimhouding wordt opgeheven. We zullen daar aandacht aan besteden. U hoort hiervan nader in de toekomst.
Verder geen opmerkingen meer? Nee.
Ik begrijp dat u instemt met de opgelegde geheimhouding van de genoemde stukken. Daarmee is de opgelegde geheimhouding van deze stukken bekrachtigd.

3. VASTSTELLING NOTULEN VAN DE VERGADERING VAN 9 NOVEMBER 2009

De **VOORZITTER**: De heer Van Oeveren wil het woord ‘door’ vervangen door ‘om’ op bladzijde 40 derde alinea aan het eind van de voorlaatste regel. De betreffende zin zal dan luiden: “Je bent in principe geen jager om nesten te behandelen.”
Verlangt iemand anders over de notulen het woord? Nee. Dan zijn de notulen met deze wijziging vastgesteld.

4. VASTSTELLING LANGE TERMIJN AGENDA

De **VOORZITTER**: Wenst iemand over de lange termijn agenda het woord? Nee. Dan is de lange termijn agenda vastgesteld.

5. INGEKOMEN STUKKEN

De **VOORZITTER**: Alle stukken zijn in te zien op het secretariaat van de Statengriffie. Verlangt iemand over de ingekomen stukken het woord? Nee.

Dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het Presidium besloten.

6. VOORTGANGSLIJST MOTIES EN VOORTGANGSLIJST TOEZEGGINGEN

De **VOORZITTER**: U hebt een memo ontvangen met tekst en uitleg over de lijst moties. Wenst iemand daarover het woord? Nee. Dan nemen we kennis van deze lijst.

7. VRAGENUUR

De **VOORZITTER**: Voor alle duidelijkheid wil ik erop wijzen dat conform het gestelde in artikel 46 van het Reglement van Orde tijdens het vragenuur geen interrupties zijn toegestaan en geen moties kunnen worden ingediend. Ik geef het woord aan de heer Breunissen, GroenLinks, voor het stellen van vragen over het Convenant Bedrijventerreinen en duurzaamheid.

De heer **BREUNISSEN** (GL): Op 27 november hebben het Rijk, IPO en VNG het Convenant Bedrijventerreinen 2010-2020 ondertekend. Doel van het convenant is samen te werken aan een duurzaam en economisch verantwoord bedrijventerreinenbeleid dat bijdraagt aan de economische en ruimtelijke kwaliteit van Nederland. Er zijn afspraken gemaakt hoe een inhaalslag van de herstructureringsopgave van bedrijventerreinen kan worden gerealiseerd.
De Statencommissie WAMEN heeft op 29 november ermee ingestemd dat het IPO ook namens de provincie Noord-Holland het convenant zou ondertekenen. De Statenfractie van GroenLinks ondersteunt de ambities van het convenant van harte en ziet uit naar de voortgangsrapportages van GS over de uitvoering van het convenant in Noord-Holland.
In het Financieel Dagblad van 28 november jl. worden de ministers Cramer (VROM) en Van der Hoeven (EZ) geïnterviewd over het convenant. Daarin formuleert minister Cramer expliciet een duurzaamheidsambitie voor bedrijventerreinen. Daarover wil ik een aantal mondelinge vragen aan GS stellen. Ik begin met een citaat van minister Cramer uit het Financieel Dagblad: “Ik wil een duidelijker koppeling met ruimtelijke ordening en duurzaamheid. Ik zou geen nieuw bedrijventerrein meer willen zien zonder warmte-koudeopslag. Als je dat meteen doet, haal je tegen lage kosten veel milieuwinst, dat is echt bingo.”

1. Bent u het met de minister eens dat er geen nieuwe bedrijventerreinen in Noord-Holland moeten worden aangelegd zonder dat er sprake is van warmte-koudeopslag? Zo ja, hoe garandeert u dat? Zo nee, waarom niet?
2. Bent u van mening dat warmte-koudeopslag c.q. duurzaamheid ook een randvoorwaarde moet zijn bij provinciale steun aan herstructurering van bedrijventerreinen? Zo ja, is dat adequaat geregeld in de provinciale subsidieregeling HIRB? Zo nee, hoe gaat u dat regelen?
3. Artikel 7 lid a van het Convenant Bedrijventerreinen luidt: “Partijen zorgen ervoor dat bedrijventerreinen zowel economisch als ruimtelijk toekomstbestendig zijn. Hiervoor nemen partijen die onder meer duurzaamheid op bedrijventerreinen verhogen.” Hoe gaan GS invulling geven aan de convenantafspraak om de duurzaamheid op bedrijventerreinen in Noord-Holland te verhogen?

Gedeputeerde **BOND**: Allereerst een reactie op de inleiding van de vragensteller. Noord-Holland heeft van het convenant enige afstand genomen waar het gaat om de 107 miljoen euro die in dit convenant landelijk ter beschikking wordt gesteld voor een landelijke opgave van 6,2 miljard euro (totale herstructurering in Nederland). In IPO-verband wordt dit het Noord-Hollands model genoemd. Een aantal andere provincies heeft er zich inmiddels bij aangesloten.

Vraag 1. Ik begrijp de strekking van de opmerking van minister Cramer, namelijk zorg voor duurzaamheid bij de aanleg van bedrijventerreinen. Wij leggen bij regionale bedrijventerreinen de eis op van duurzame energie. Ik verwijs voor warmte-koudeopslag naar het initiatiefvoorstel van het CDA. In Noord-Holland is er al de nodige aandacht aan besteed. Dat is technisch niet overal mogelijk. Dat maakt het gebruik van grondwatersystemen – de bodem moet er geschikt voor zijn – niet overal mogelijk. Als het dan ook nog gaat om 'de bingo', is de vraag of minister Cramer het ook heeft gehad over geld. Volgens mij is dat niet het geval.

Vraag 2. Een deel van die vraag is al onder vraag 1 beantwoord. Alleen op terreinen waar het technisch mogelijk is, zou de provincie dat kunnen eisen. Ik zeg er nadrukkelijk bij dat de provincie niet over een juridisch kader beschikt waarmee dat kan worden afgedwongen. Het Rijk zal dat zelf in wetgeving moeten regelen. We hebben in de HIRB-regeling wel als rangschikkingscriterium het percentage middelen dat naar duurzame maatregelen gaat naar 10% opgeschroefd. Verder hebben we in het vorige regeerprogramma tussen 2004 en 2007 gemiddeld 15% gehaald inzake de duurzaamheidswens.

Vraag 3. Ten eerste stellen we de invoering van op duurzaamheid gericht beheer (parkmanagement) verplicht voor alle projecten waaraan wij in het kader van de HIRB subsidie verstrekken. Ik heb u al gezegd dat die 10% duurzaamheidseis een selectiecriterium is voor projecten waaraan de subsidie wordt verleend. Dat geeft de aanvragers en de projectaanvragers ook de mogelijkheid om maatwerk te leveren bij de invulling van duurzaamheid. Projecten waarbij de provincie direct betrokken is, zoals Crailo, ACT en Distripoort krijgen specifieke duurzaamheidseisen mee, omdat we daarmee die voorbeeldfunctie willen vervullen. Ik heb daarover vanochtend gesproken in het kader van Distripoort. Er ligt een hoog ambitieniveau, ook bij de projectontwikkelaars. Hier is warmte-koudeopslag trouwens niet mogelijk, maar je kunt hier wel denken aan het road energy system, aan de windmolens die er al staan, aan zonne-energie of groene daken. Dat is ook de ambitie van dit project. Misschien zouden we vanuit de Staten eens moeten kijken naar een geldelijke bijdrage, want het moet natuurlijk wel rendabel en haalbaar zijn. Ik hoop daarom dat minister Cramer met een vervolg komt voor wat betreft het geld.

De **VOORZITTER**: Wenst de vragensteller nog een nadere vraag te stellen?

De heer **BREUNISSEN** (GL): Ik heb twee aanvullende vragen.
U zegt dat de provincie geen juridisch kader heeft om duurzaamheid af te dwingen bij bedrijventerreinen. Wat bedoelt u daar precies mee? Als wij een subsidieregeling hebben, kunnen wij daaraan optimaal eisen verbinden. Hebt u behoefte aan een provinciaal juridisch kader? Zo ja, waarom?
Hoe groot is uw ambitie om duurzaamheid op bedrijventerreinen na te streven? Ik heb begrepen dat Vlaanderen de regeling heeft om geen bedrijventerrein met overheidsgelden aan te leggen of te herstructureren als dat terrein niet CO_2-neutraal wordt. Onderschrijft u die ambitie?

Gedeputeerde **BOND**: Ik bedoel met het juridische kader een landelijk wettelijk kader. Daarom is de strekking van wat minister Cramer in het kranteninterview zegt wat dat betreft nogal vrijblijvend. Als je het echt wil, dan zou je vanuit Den Haag een wettelijk kader kunnen scheppen. Wij hebben het als voorwaarde in onze HIRB-regeling opgenomen (het halen van minstens 10% duurzaamheidswinst bij herstructurering). Die voorwaarde wordt gehaald. We halen zelfs 15%. Het is voor de subsidie een selectiecriterium. Dat werkt voorlopig goed. Een juridisch kader moet vanuit het Rijk komen. Je zou vanuit Den Haag de Vlaamse regeling tot een wettelijke verplichting kunnen maken.

De heer **BREUNISSEN** (GL): U bent voorstander van een juridisch kader vanuit het Rijk?

Gedeputeerde **BOND**: Het zou ons niet benadelen. Noord-Holland heeft in Nederland een voorbeeldfunctie op het gebied van herstructurering van bedrijventerreinen. De provincie is er al in 2003 mee begonnen, terwijl Mooi Nederland dateert van 2008. Een wettelijke regeling zou onze ambitie dus niet in de wielen rijden.
Uit dit antwoord volgt het antwoord op uw tweede aanvullende vraag. Wij willen nieuwe bedrijventerreinen zo duurzaam mogelijk inrichten. Maar de financiële onderbouwing moet wel mogelijk zijn (het moet rendabel zijn). Volgende week wordt de begroting behandeld. Daarvan maakt een duurzaamheidspakket deel uit, wat heel mooi gebruikt kan worden als stimuleringsmaatregel (een worst voorhouden) voor ontwikkelaars om een extra stapje te zetten. De provincie Noord-Holland heeft een grote ambitie, maar zij moet ook iets kunnen bieden. Het is niet voor niets dat Noord-Holland twee prijswinnende bedrijventerreinen kent, in de Haarlemmermeer en in Haarlem.

De **VOORZITTER**: Wensen nog andere leden over dit onderwerp vragen te stellen?

De heer **BROEKHOVEN** (CDA): Ik stel een vraag naar aanleiding van de gestelde vragen, vooral de tweede vraag. Die vraag luidt: bent u van mening dat warmte-koudeopslag meegegeven moet worden als randvoorwaarde bij de HIRB-regeling? Wij hebben bij die regeling een aantal criteria en randvoorwaarden vastgesteld, welke regelmatig worden geëvalueerd. De gestelde vraag impliceert dat de HIRB-regeling moet worden bijgesteld. Is het mogelijk en verstandig om bestaande bedrijventerreinen een dergelijke voorwaarde op te leggen?

De **VOORZITTER**: Wensen nog andere leden een vraag te stellen over dit onderwerp aan de gedeputeerde? Nee.

Gedeputeerde **BOND**: Het is lastig om tijdens de wedstrijd de spelregels te wijzigen. Ik heb al in mijn antwoord op vraag 1 gezegd dat het niet overal toepasbaar is en je daarom ook moet focussen op andere mogelijkheden. Ik heb in dat verband genoemd als voorbeelden road energy system, zonne-energie, groene daken en windenergie.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat we hiermee aan het eind zijn gekomen van het vragenuur.

8. HAMERSTUKKEN

De **VOORZITTER**: Het advies van verschillende commissies van advies luidt om in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en deze als hamerstukken te behandelen:

- voordracht vaststelling legesverordening Noord-Holland en legestarieventabel 2010 (voordracht 80)
- voordracht 5^{e} begrotingswijziging behorende bij de najaarsnota (voordracht 81)
- voordracht investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 2000-2004 notitiegemeenten (voordracht 84)
- voordracht wijziging Provinciale Milieuverordening (voordracht 85).

Verlangt iemand over deze voordrachten het woord? Nee. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Nee. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Nee. Verlangt iemand aantekening? Nee. Dan zijn de voordrachten 80, 81, 84 en 85 vastgesteld.

9. STATENVOORDRACHT TWIN-H VERBETERING RECREATIEVE VERBINDINGEN
(VOORDRACHT 82)

De heer **GERSTELING** (SP): Ik zal niet uitgebreid ingaan op de goede zaken van de TWIN-H recreatieve verbindingen en ik zal er ook niet op ingaan dat een aantal projecten worden beschreven, zoals de CRM-tunnel (goed voor ongeveer 2,1 miljoen) en een aantal projecten Deel B van 2010 voor 0,8 miljoen.
Ik ga wel in op het feit dat de overige omschrijvingen van de projecten nogal summier zijn. Er wordt in het voorstel een verdeling in miljoenen gemaakt – 6 miljoen voor waterprojecten, 2 miljoen naar het hoogheemraadschap AGV, nog een keer 0,8 miljoen naar AGV en 1,2 miljoen voor de waterparels. Wij vinden dat veel te summier en het zou op die manier niet moeten worden gemandateerd. Wij stellen voor om alvorens een invulling te geven aan alle bedragen uit de voordracht (toekenning van de subsidie) via de commissie inzicht te geven in de concrete plannen.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan mevrouw Hoog, VVD. Zij houdt haar maidenspeech.

Mevrouw **HOOG** (VVD): Achter mij ligt de Hout. Een plek waar al eeuwenlang mensen recreëren en waar ik vele goede uren heb doorgebracht en goede herinneringen aan heb. De VVD vindt het belangrijk dat er ook in deze tijd mensen zijn die wij de mogelijkheid geven om in Noord-Holland te recreëren. De VVD-fractie is dan ook blij dat in het kader van de TWIN-H 13 miljoen euro wordt geïnvesteerd in het programma Verbetering recreatieve verbindingen in Noord-Holland. Hierdoor kunnen meer Noord-Hollanders dicht bij huis recreëren. De VVD-fractie vindt het belangrijk te benadrukken dat het hier om een cofinanciering gaat: goede plannen krijgen net dat laatste zetje om wel uitgevoerd te gaan worden. De Staten stellen de kaders, de criteria en de randvoorwaarden vast. Als een project afwijkt van die criteria, willen we dat via een voordracht in de commissie WAMEN voorleggen aan PS.
Een project dat afwijkt van de criteria is de CRM-fietstunnel. Zoals u weet is de VVD bij monde van mevrouw De Bijl hierbij zeer betrokken. Deze tunnel is de ontbrekende schakel. Het feit dat er al een tunnelbuis ligt en er dus al kosten zijn gemaakt is een andere reden waarom wij graag zien dat deze tunnel op korte termijn in gebruik genomen gaat worden. Wel vragen wij de gedeputeerde nog nadere inspanningen te plegen om ook de gemeenten met financiering over de brug te laten komen.

Mevrouw **BLOKKER** (PvdA): Over de brug – zoals mijn VVD-collega zegt, maar ook door de tunnel neem ik aan – hebben wij in commissieverband uitgebreid gesproken en opgemerkt dat we een uitzondering maken voor deze tunnel, waarvan wij met elkaar vinden dat hij belangrijk is. We vinden het ook belangrijk dat het draagvlak in Velsen wordt gerealiseerd, want we kunnen ons voorstellen dat tunnels een zekere mate van onveiligheid oproepen, althans zo kan het worden beleefd. We roepen op – ik weet niet in hoeverre de gedeputeerde hierop kan toezien in de uitvoering – dat hierin op een duurzame wijze verlichting wordt aangebracht door middel van de zon.
Bij het meerjarenplan (zoals hier neergelegd) rijst de vraag – we regeren namelijk over onze eigen periode heen – in hoeverre wij kunnen garanderen dat wat wij op papier hebben gezet onverkort wordt uitgevoerd tot of tot en met 2014. U begrijpt dat wij heel blij zijn met uw aanpak van recreatieve verbindingen. Dat is niet alleen het geval voor verbindingen over land, maar ook over water. In dat verband refereer ik aan een commissie die zich bezighoudt met de openstelling van vaarverbindingen, waarvan noodzakelijkerwijs ook sluizen onderdeel uitmaken. Het is wellicht goed dat deze gedeputeerde aankaart bij zijn collega om vooral voor de recreanten zorg te dragen. De provincie NH is een prachtige watersportplek en recreatieplek.

Afstemming zult u wellicht ook hebben over het schaatsen. We zijn daar nog niet aan toe, tenzij we straks toch met een kleine ijstijd te maken krijgen. Deze voordracht heeft onze instemming. Ook wij hebben aangedrongen op informatie vooraf. Ik dacht dat de gedeputeerde dit ook had toegezegd, maar wij horen dat graag nog een keer van hem.

De heer **VAN DIEST** (CDA): Het CDA is enthousiast over dit projectplan integrale ILG-projecten. We proberen met het ILG een aantal zaken voor recreatie, groen en water mede tot stand te brengen, veelal op aandragen van de ILG-gebiedscommissies. Het wordt breed gedragen. We zijn in die zin enthousiast om zaken mede te financieren en voor elkaar te krijgen.
Er is al het een en ander gezegd over de recreatieve verbinding bij de tunnel. We zijn er weliswaar enthousiast over, maar sluiten ons aan bij de opmerkingen die de collega al heeft gemaakt.
Een opmerking over het project waterkwaliteitsverbetering. Ik heb er ook in de commissie op gereageerd. Het is heel belangrijk, maar er wordt ook een relatie gelegd met de Natura 2000 beschermingsdoelen. Er is over die Natura 2000 veel te doen. Het is zeer lastige materie en juridisch niet heel duidelijk, maar het legt een aantal klemmen op gebieden die nog niet echt helder worden en dus beperkend zijn om zaken voor elkaar te krijgen (soms ook voor ondernemers). In de Vechtstreek zijn er drie bedrijven die in de klem zijn geraakt door de Natura 2000 begrenzing. Die begrenzing is vrij gedetailleerd en hoeft hier niet te worden uitgediscussieerd. Ik geef wel het nadrukkelijke signaal af dat het CDA graag zou zien dat GS op die begrenzingen, die niet echt een duidelijk natuurdoel dienen maar waardoor wel een recreatieondernemer en twee agrarische ondernemers in de knel raken, actie ondernemen. Den Haag is heel ver weg en daarom moet de provincie als middenbestuur dit oppakken en de begrenzingen aanpassen alvorens de gelden voor de verdrogingsbestrijding in de oostelijke Vechtplassen ter beschikking te stellen. Dat is een nadrukkelijke voorwaarde die het CDA stelt.

De **VOORZITTER**: Zijn er geen andere sprekers vanuit de Staten op dit agendapunt? Nee.

Gedeputeerde **BOND**: Het antwoord aan de heer Gersteling, SP. De criteria worden in de ILG-verordening verder uitgewerkt. Ik heb gemerkt dat de aan het woord zijnde fracties vragen om de Staten op de hoogte te houden van de stand van zaken van de projecten. De PvdA vraagt daarin een toezegging. Hoewel GS zijn gemandateerd voor de uitvoering, is het natuurlijk zo dat ik ontwikkelingen in de projecten van recreatieve verbindingen in de commissie WAMEN op de C-agenda zal plaatsen. U kunt het dan zelf ter bespreking opvoeren.
Ik wil de Staten danken voor hun complimenten over dit stuk. Het stuk is in nauwe samenwerking met gedeputeerde Meerhof tot stand gekomen, omdat we het in ILG-gebiedscommissieverband en in de agenda recreatie en toerisme de budgetten hebben ontschot om zoveel mogelijk projecten in de uitvoering te krijgen.
De VVD zegt terecht dat de kaders en de criteria zijn vastgesteld. Zij krijgen in de ILG-gebiedscommissie en in de ILG-verordening een nadere uitwerking. Het is dus niet zo, mijnheer Gersteling, dat het geheel vrijblijvend is. Het zal bij de uitvoering natuurlijk aan die toets moeten voldoen.
Ik wil u ook bedanken voor de steun in het project CRM-fietstunnel. Dit project wijkt qua financiering iets af. Ik ben in overleg met de wethouder van de gemeente Velsen en ik stuur erop aan dat de gemeente Velsen op het gebied van de duurzame ambities en de ambities op het gebied van toezicht, beheer en onderhoud een bijdrage levert. Ik zal u in de commissie ervan op de hoogte houden hoe die onderhandelingen verder aflopen.
Het betoog van de heer Van Diest (CDA) gaat over integrale projecten vanuit TWIN-H, terwijl de voordracht gaat over de recreatieve verbindingen. Uw cri de coeur – om alert te zijn op de beheersplannen en de begrenzingen – is natuurlijk wel aangekomen.

Tweede termijn

Mevrouw **BLOKKER** (PvdA): Een oproep aan gedeputeerde: in hoeverre kan hij van betekenis zijn om voor de recreatie het gebruik van de vaarwegen te optimaliseren door verruiming van de openstelling van bruggen en sluizen? Vanuit de achterban hebben wij meegekregen dat dit problemen geeft. U bent een grote promotor van de watersportrecreatie. Hoewel ik niet weet of het in dit programma past (maar u zit op zoveel plekken) ben ik benieuwd of daarvoor vanuit de Staten nog een extra oproep moet komen of dat dit zo voldoende is.

De heer **VAN DIEST** (CDA): Ik heb inderdaad enkele dingen met elkaar verward. Ik zal in overleg treden met gedeputeerde Kruisinga voor een verdere toelichting.

Gedeputeerde **BOND**: Mevrouw Blokker, bedankt voor het compliment. Er is inderdaad een enorme inzet vanuit het college om het gebruik van de vaarwegen te stimuleren. Daarvoor is er ook het programma Water als economische drager. Gedeputeerde Post is ook betrokken. Je zit met heel veel partijen om tafel, zoals gemeenten, het Rijk en soms hoogheemraadschappen. We proberen steeds meer te stimuleren om de bruggen op gezette tijden in een keer open te zetten. Dat gebeurt ook steeds meer. Daarvoor is de medewerking van veel partijen nodig, maar het heeft onze aandacht. Waar mogelijk proberen we het te optimaliseren in relatie tot recreatieve verbindingen.

De **VOORZITTER**: Hiermee zijn we aan het eind gekomen van de bespreking. Ik breng het in stemming. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Nee. Wenst iemand een stemverklaring of aantekening? Nee. Voordracht 82 is aangenomen.

10. STATENVOORDRACHT VASTSTELLING INPASSINGSPLAN RECONSTRUCTIE N242 SMUIGELWEG-VERLAAT
(VOORDRACHT 83)

De heer **DE GRAAF** (SP): We hebben al in de commissie aangegeven dat voor de SP bij de inpassing van de weg de veiligheid van de fietsers erg belangrijk is, zeker in combinatie met het landbouwverkeer (trekkers zijn tegenwoordig grote en behoorlijk snelle voertuigen). Daarom wil ik graag een reactie van de gedeputeerde op de vraag of er nog steeds wordt bekeken of voor landbouwvoertuigen op die weg een maximumsnelheid moet gelden van 30 km/uur. Ook wil ik graag dat de gedeputeerde ingaat op de voorgestelde oplossing (die ook is ingediend als zienswijze), namelijk om het landbouwverkeer langs de weg aan de noordzijde om te leiden

De heer **HARTEVELD** (VVD): Voor de VVD is voldoende wat in het advies staat. We zijn het ermee eens.

Mevrouw **EELMAN** (CDA): Het zou inderdaad als hamerstuk kunnen worden afgedaan. Het is echter het eerste inpassingsplan dat PS formeel vaststellen. Daarom denk ik dat het goed is om er even bij stil te staan. Wij hoeven geen exploitatieplan vast te stellen, want dat is geregeld in het PMI. Maar in de voordracht staat dat wij het in PS wel expliciet moeten vaststellen (je zou kunnen zeggen dat het een beetje een bureaucratische, juridische regelgeving is). Het CDA gaat akkoord via het vast te stellen PMI.
Je zou kunnen zeggen dat ernaar is gestreefd om dit inpassingsplan modelmatig af te werken, zodat ook ervaring kan worden opgedaan met inpassingsplannen. Er is een digitaal format gevormd.

De heer **WAGEMAKER** (PvdA): Mevrouw Eelman, ik hoor u spreken over een eerste inpassingsplan. Maar de N23 (Westfrisiaweg) is toch ook al vastgesteld in PS?

Mevrouw **EELMAN** (CDA): Volgens mij betrof dat het voorbereidingsbesluit om het inpassingsplan vast te stellen. Het voorliggende is echt het eerste inpassingsplan. Daarom ben ik hier zo officieel gaan staan.
Ik vind het heel goed te constateren dat het overleg met de betrokkenen heel goed is verlopen. Ik ga niet in op de ingediende zienswijzen, zoals de heer De Graaf wel doet. Ik ga er namelijk vanuit dat de gemeenten dat oplossen, eventueel samen met de gedeputeerde. Het is een uitvoeringskwestie. Het feit dat er goed is geluisterd naar betrokkenen en belangstellenden, en dat er daadwerkelijk naar aanleiding daarvan zaken zijn veranderd, is zeer te prijzen. Dat moet er heel goed worden ingehouden. Je kunt ook in de reactienota (bijlage 2) en in de zienswijzennota (bijlage 3) lezen hoe ermee is omgesprongen. De CDA-fractie komt tot de conclusie dat zij tevreden is over de wijze waarop dit eerste inpassingsplan tot stand is gekomen. Gedeputeerde Driessen heeft aangegeven dat zij op zich heel terughoudend zal zijn met de inzet van inpassingsplannen. Wij onderschrijven echter het gevoerde overlegtraject van harte. Wij hopen dat ze daarmee in de toekomst op de goede manier uit de voeten kan.

Mevrouw **GELDHOF** (D66): Het is zeer verheugend om te zien op welke wijze het proces heeft plaatsgevonden voor dit inpassingsplan. Wij hopen en wensen dat met alle volgende inpassingsplannen net zo zorgvuldig en net zo netjes wordt omgegaan als uit dit plan spreekt. Laat dit qua zorgvuldigheid tot voorbeeld strekken voor volgende inpassingsplannen.

De **VOORZITTER**: Is er nog iemand die over dit onderwerp vanuit de Staten wil spreken? Nee.

Gedeputeerde **DRIESSEN**: Dit is inderdaad het allereerste inpassingsplan dat wij hier in de Staten vaststellen. Voor de vaststelling van een inpassingsplan is de aanwezigheid van een provinciaal belang nodig. Dat is in dit geval de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid. De provincie is verantwoordelijk voor de verkeersveiligheid op ons wegennet. Die veiligheid zal met de reconstructie naar verwachting aanzienlijk verbeteren. De provincie is ook verantwoordelijk voor de bereikbaarheid en de doorstroming op ons wegennet. Ook dat zal met de reconstructie verbeteren. Daarom hebben wij indertijd gemeend een inpassingsplan te moeten laten nemen op dit terrein.
De heer De Graaf probeert mij hier nogmaals discussies te ontlokken die moeten worden gevoerd in de commissie WVV. Het voornemen is om een parallelweg als ‘fietsweg’ in te richten in overleg met het Fietsberaad. Dat is een onafhankelijk orgaan. Voor wat de overige zaken betreft, is het uitvoering, en uitvoering valt onder gedeputeerde Post.
Het CDA zei terecht dat er geen exploitatie nodig is, omdat het in het PMI is opgenomen. We moeten het wel in PS vaststellen om de exploitatie vast te stellen.
D66 en CDA geven mij een compliment over het voortraject. Ik breng het compliment over aan Heerhugowaard en Niedorp, omdat ook zij ons in staat hebben gesteld om in goed overleg ons eerste provinciaal inpassingsplan te kunnen vaststellen.

Tweede termijn

De heer **DE GRAAF** (SP): Wat de gedeputeerde heeft gezegd, klopt gedeeltelijk. Het inpassingsplan valt inderdaad onder ruimtelijke ordening. Het is jammer dat wij – ik heb dit ook in de commissie aangegeven – niet het advies van de commissie WVV erbij hebben, dit in verband met bepaalde verkeerstechnische aspecten. Ik begrijp uit uw beantwoording dat de gemeente zorgvuldig gaat kijken naar de afwikkeling van het fietsverkeer in combinatie met het landbouwverkeer en dat het in de verdere uitwerking

wordt meegenomen. Wij kunnen daarmee instemmen. Als mijn fractie in de toekomst nog vragen heeft, zal zij erop terugkomen in de commissie WVV.

De **VOORZITTER**: Wil verder nog iemand het woord voeren? Nee.
We zijn daarmee aan het eind van de behandeling van dit agendapunt. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Nee. Wenst iemand een stemverklaring of een aantekening? Nee.
We moeten het expliciet vaststellen. Dus stel ik voor om te stemmen. De Statenleden moeten op hun plek zitten om te kunnen stemmen. Zij komen aansnellen uit alle hoeken. Zit eenieder op zijn plaats? De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De voordracht vaststelling inpassingsplan reconstructie N242 Smuigelweg-Verlaat is unaniem aangenomen (46 stemmen voor).

11. STATENVOORDRACHT RAPPORT VAN DE RANDSTEDELIJKE REKENKAMER 'HET GROENE HART', EEN HAALBARE KAART?

(VOORDRACHT 79)

De **VOORZITTER**: Het rapport is door de rekenkamer aan de Staten uitgebracht. Ik geef het woord aan de heer Kraak, voorzitter van de interprovinciale werkgroep. De heer Kraak zal na het spreken naast mij plaatsnemen.

De heer **KRAAK** (voorzitter interprovinciale werkgroep): Sinds enige tijd zijn de drie provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht bezig met het maken van een Voorloper voor de Groene Hart situaties. De Voorloper is een plan dat vooruitloopt op de vaststelling van de provinciale structuurvisies en probeert om voor het Groene Hart een zoveel mogelijk gezamenlijk uitgangspunt te vinden. Er is een interprovinciale statenwerkgroep - waar ook vertegenwoordigers van onze commissie Ruimtelijke Ordening aan deelnemen - die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van de Voorloper. De Voorloper is ook in deze Staten besproken. PS zijn akkoord gegaan met wat hierin is aangegeven. Vervolgens heeft de Randstedelijke Rekenkamer een rapport gemaakt …

Mevrouw **NAGEL** (CDA): De Voorloper is niet in PS besproken, maar in de commissie.

De heer **KRAAK** (voorzitter interprovinciale werkgroep): U hebt gelijk. De rekenkamer heeft een rapport uitgebracht over de haalbaarheid van het Groene Hart. Noord-Holland heeft ongeveer 10% van het Groene Hart binnen haar provinciegrenzen. De overige 90% ligt in Utrecht en Zuid-Holland. In Zuid-Holland ligt het grootste deel.
De aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer komen voor een groot deel overeen met wat is besproken in de interprovinciale werkgroep en in de stuurgroep bestaande uit de gedeputeerden van de drie provincies. Wat de Randstedelijke Rekenkamer aangeeft, komt in feite neer op het bereiken van een goede uitwerking van de bestaande plannen, een goede controle, een duidelijke stellingname en het goed vastleggen van de kwaliteit die in de zogenaamde Kwaliteitsatlas aan de orde is en moet worden vastgesteld.
Ik denk dat u als leden van PS het grootste deel van de twaalf aanbevelingen zonder enige problemen kunt overnemen. Er is maar een aanbeveling (namelijk de regeling van de inventarisatie en aanpassing van bestaande bestemmingsplannen), waarvan het college adviseert om het niet over te nemen, omdat dit een te grote ingreep is en te veel werk met zich meebrengt waardoor het nauwelijks uitvoerbaar is, terwijl controle daarop ook op een andere manier kan plaatsvinden.
Het rapport en de samenvatting zijn duidelijk. Het verdient aanbeveling om de aanbevelingen met uitzondering van de zevende over te nemen en vast te stellen. (Daarna neemt de heer Kraak plaats naast de voorzitter.)

De heer **BINNEMA** (GL): Ik heb deel uitgemaakt van de interprovinciale werkgroep die zich met het Groene Hart heeft beziggehouden. Ik spreek vandaag vanuit mijn rol als lid van de GroenLinks-fractie.
Mijn eerste opmerking betreft de aanbeveling van de rekenkamer om goed te kijken naar de kernkwaliteiten. De discussie hierover is ook uitgebreid gevoerd in de werkgroep en in de stuurgroep. De kernkwaliteiten moeten leiden tot een Kwaliteitsatlas, zodat goed wordt vastgelegd wat je belangrijk vindt in het Groene Hart. Ik wil mijn zorgen uitspreken over de voortgang van dit proces. We hadden gehoopt dat al iets duidelijker in beeld zou zijn wanneer de Kwaliteitsatlas gereed is en wat er precies in komt te staan. We hebben nu weinig zicht op de stand van zaken. We nemen de aanbeveling als zodanig over, maar graag met de bevestiging dat Noord-Holland ermee aan de gang gaat.
Mijn tweede opmerking betreft het monitoren van de icoonprojecten. In de aanbeveling wordt hierover gezegd dat je een soort van instrumentarium moet ontwikkelen om deze projecten te monitoren of het lukt om ze tot concrete uitvoering te brengen. Ik zou hierover graag horen – van het college of vanuit de stuurgroep – op welke manier de monitoring van de icoonprojecten gaat plaatsvinden.
De derde opmerking is dat het onze fractie verstandig lijkt om alle aanbevelingen over te nemen. Enerzijds ligt 10% van het Groene Hart in onze provincie. Hierdoor is het aantal bestemmingsplannen uit aanbeveling 7a een zeer overzichtelijk aantal. De redenering dat het te veel tijd en geld gaat kosten weegt daarom niet op tegen de voordelen. Wij zouden graag een uitleg krijgen waarom het zoveel tijd en energie gaat kosten. Daar komt bij dat wij over het algemeen voor wat de nationale landschappen in onze provincie betreft zeer weinig zicht hebben op hoe het staat met de bestemmingsplannen en of zij voldoen aan de ambities die wij hebben in het kader van de nationale landschappen. Soms zijn die bestemmingsplannen heel erg verouderd. Wij hebben hierover al eens schriftelijke vragen gesteld. Ook aanbeveling 7a moet dus worden overgenomen.

De heer **KARDOL** (CU-SGP): Het Groene Hart een haalbare kaart? Het is dus nog maar de vraag als je dit uitstekende rapport van de Randstedelijke Rekenkamer leest. Het vraagteken is cruciaal. Het onderzoek maakt duidelijk dat er een groot aantal uitdagingen voor het Groene Hart ligt. Het woord uitdagingen is een eufemisme voor de problemen die niet zomaar of misschien wel helemaal niet kunnen worden opgelost. Er wordt ten slotte grote druk op het Groene Hart uitgeoefend. De ruimte is schaars. Er zijn veel verschillende belangen. Weliswaar zijn de kaders voor de bescherming vastgelegd, zijn er inmiddels juridische elementen om het Groene Hart te kunnen beschermen, is een Kwaliteitsatlas gepresenteerd met een website die met beelden de kernkwaliteiten van het Groene Hart illustreert en die in de loop der tijd verder zal worden uitgebreid (een mooie vooruitgang), maar daarmee zijn de drie provincies er nog niet. De grootste uitdagingen liggen natuurlijk in de verdere uitwerking van die kernkwaliteiten tot een zodanig niveau dat er ruimtelijke plannen aan getoetst kunnen worden. Die toetsing zal al heel snel nodig zijn, als de structuurvisies worden vastgesteld.
Tot nu toe is het steeds weer gebleken dat het moeilijk, zo niet onmogelijk is om het Groene Hart te beschermen. In vergelijking met 1958 is het Groene Hart met 25% gekrompen en bovendien heel veel minder open geworden. In met name het zuidelijke deel van het Groene Hart zijn grote woonconcentraties gekomen, zoals in de Zuidplaspolder en zijn de steden Gouda, Alphen aan den Rijn, Waddinxveen, Woerden en Utrecht sterk gegroeid. Rond Zoetermeer zie je een sterk staaltje van verrommeling. Er zijn grote uitleglocaties, maar terwijl de HSL Zuid in het noordelijk deel van het Groene Hart 7 km door een tunnel rijdt, komt hij bij Zoetermeer naar boven en rijdt vervolgens vele kilometers (meer dan 10) verder op palen. Als je wilt dat iets heel erg beeldbepalend en verrommelend werkt, moet je het op die manier doen. Niet zo’n goed idee. Het gebied daar wordt sowieso al bepaald door bedrijven, wegen, huizen en viaducten. Heel slecht. Erg verrommeld.

Dat soort situaties moeten we in Noord-Holland natuurlijk voorkomen. Toch dreigen op sommige plaatsen dezelfde problemen. Aan de Groene Hart grens wordt nog steeds gemorreld en dat zal ook wel doorgaan. Voorbeeld is natuurlijk de Bloemendalerpolder. Hier is de Groene Hart grens teruggetrokken. Ander voorbeeld is de worsteling met de golfbaan in Amstelveen. De analogie van het Groene Hart als 'hart' leidt er ook toe dat je over hartinfarcten praat. Meestal wordt dan bedoeld dat de wegen vollopen door files en dat de economie schade lijdt. Maar belangrijker is te beseffen dat het Groene Hart zelf door die aantasting wordt bedreigd, volloopt als het ware, en dat de vrije ruimte die mensen nodig hebben om te leven – de longen van de randstad – worden aangetast.
Wij moeten dat niet willen. Het doet afbreuk aan het welzijn van mensen. Het moet ten diepste niet gaan om geld en economie - we noemen dat soms welvaart - maar om welzijn. Het Groene Hart moet open blijven ten behoeve van mensen die op adem kunnen komen. Het gaat dus niet om de bebouwing, de huizen, de stenen en de economie, maar om ruimte, openheid, licht en lucht. Niet om de randen van het hart, maar om de binnenkant.
We moeten niet willen om over twintig jaar in een land te leven, zoals het in het volgende gedicht als schrikbeeld wordt beschreven.

Denkend aan Holland zie ik brede autobanen onstuitbaar door oneindig steenland gaan
Rijen limousines als torren langs de bermen staan
In razende ruimte verzonken de wegenwachters verspreid door het land
Benzinepompen, garages, fabrieken en hekken in een strak verband
De lucht hangt er laag en de zon wordt er langzaam in gore eentonige dampen gesmoord
In alle gewesten wordt de dreun van motoren met zijn eeuwige stanken gevreesd en gehoord.

Zo moeten we het niet willen voor onze kinderen. Dat willen we natuurlijk ook niet. Maar dat kost moeite en stevigheid van de bestuurders om het steeds in gedachten te houden, soms moeilijke beslissingen te nemen en om niet altijd mee te gaan met economische overwegingen, maar om heel duidelijk te zijn, grenzen te trekken en nee te zeggen. Tot die overtuiging en duidelijkheid roept de CU-SGP-fractie u op en steunt u daarin.
Ik wil u het echte gedicht van Marsman niet onthouden. We moeten in elk geval een herkenning willen met wat hij daarover in 1936 heeft geschreven.

Denkend aan Holland zie ik brede rivieren traag door oneindig laagland gaan
Rijen ondenkbaar ijle populieren als hoge pluimen aan de einder staan
In de geweldige ruimte verzonken de boerderijen verspreid door het land,
Boomgroepen, dorpen, geknotte torens, kerken en olmen, in een groots verband
De lucht hangt er laag en de zon wordt er langzaam in grijze veelkleurige dampen gesmoord
In alle gewesten wordt de stem van het water met zijn eeuwige rampen gevreesd en gehoord.

Onze fractie wil er zich voor inzetten dat het vraagteken in de titel van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer wordt vervangen door een uitroepteken. We hebben aan het begin van deze coalitieperiode al eens een komma toegevoegd. We zouden hier graag een uitroepteken willen zetten achter het vraagteken of het vraagteken vervangen door een uitroepteken. Mijn fractie doet een beroep op GS om samen met de provincies Utrecht en Zuid-Holland en de betrokken gemeenten in het Groene Hart die visie heel stevig te verankeren. Er wordt gezegd dat GS het ook willen doen – die stevige verankering is natuurlijk cruciaal – om die visie stevig te verankeren in de structuurvisies van provincies en gemeenten. Daarmee wordt dan bereikt dat het Groene Hart inderdaad groen blijft voor de komende generaties. Graag een reactie.

Mevrouw **BLOKKER** (PvdA): Ik houd van gedichten. Maar in het gedicht van Marsman is er sprake van dat de stem van het water wordt gehoord en gevreesd. Het Groene Hart incorporeert het water en zorgt ervoor dat mensen droge voeten zullen houden. Ik spreek ter vervanging van de fractievoorzitter. Ik ben niet aanwezig geweest bij de voorbesprekingen. Ik heb mij wel ingelezen en ingeleefd.
Als het gaat om het beheren en behouden van grenzen en kernkwaliteiten van onze nationale landschappen, ook al is dat 10% in Noord-Holland, kunnen we met elkaar als drie provincies iets betekenen. 'Betekenen' is niet alleen de kernkwaliteiten beschrijven, zoals we dat ook met de structuurvisie gaan doen, maar ook dat we de verder uit te werken kernkwaliteiten zodanig opnemen in de verordening dat het een instrument wordt waarmee die kwaliteiten worden behouden. Wij sluiten ons dan ook aan bij GroenLinks en vragen ons af wat het probleem is om conclusie 7 van de rekenkamer over te nemen. We zeggen immers steeds dat we aan de voorkant moeten proberen zaken te regelen. We willen namelijk niet terechtkomen in rechtszaken. Als er breed draagvlak is in de drie provincies, zou dat te realiseren moeten zijn. Duidelijkheid lijkt ons zeer belangrijk en dat blijft het ook.
Een Kwaliteitsatlas, zoals door CU-SGP geschetst, moet verder worden uitgewerkt. De Kwaliteitsatlas is een instrument om kwaliteiten niet alleen op te schrijven, maar ook te willen bewaren en te monitoren. Feitelijk zeggen wij blij te zijn met wat de rekenkamer heeft opgeschreven. Wij kunnen ons vinden in aanbeveling nummer 7 en willen graag zien uitgelegd waarom dit niet zou kunnen worden overgenomen.

De heer **DE GRAAF** (SP): De SP vindt het Groene Hart ook heel erg belangrijk. Het is belangrijk dat het nationale landschap wordt beschermd en geconserveerd. Daarvoor bestaat in ons land al jarenlang brede steun. Dat is een zeer goede zaak. We hopen dat het tot in lengte van dagen zo zal blijven. Het gaat om een bouwsteen, een voorloper voor de structuurvisie. De heer Kraak legde het al uit. Het is heel goed dat de aanbevelingen in het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer bijna allemaal zijn overgenomen. Er is een punt. Dat betreft het bekijken of de bestaande bestemmingsplannen netjes in overeenstemming zijn met de Provinciale Structuurvisie. Vanuit GS wordt het argument gegeven dat het een te groot karwei zou zijn en te duur zou zijn om alle bestaande bestemmingsplannen tegen het licht te gaan houden. Dat argument lijkt ons nogal abstract. Wij zouden daarop graag een heel goede toelichting willen hebben. Anders denk ik – de sprekers gehoord hebbende - dat er een meerderheid is om de bestaande bestemmingsplannen tegen het licht te gaan houden. Dat mag best gevraagd worden. Er mag best inzet op worden gepleegd, want het gaat om een van de belangrijkste nationale landschappen in onze provincie en onze buurtprovincies. Het is ook een beetje ironisch dat de ontwikkelingen in het Groene Hart (met name de verstedelijking in de Zuidplaspolder in Zuid-Holland en de bouw van Rijnenburg bij Utrecht) op gespannen voet staan met het feit dat het Rijk altijd de beschermer van het groene landschap was. Het is een zorgwekkende ontwikkeling dat de grenzen van het Groene Hart daarvoor worden aangepast.
Een discussie die nog speelt, is migratiesaldo nul. Is het migratiesaldo nog steeds nul? Wat zijn de consequenties voor Noord-Holland dat die twee gebieden worden uitgebreid? Gaat het bij ons ervan af?
Wij vinden in ieder geval dat reactief optreden van de provincie met alle instrumenten die wij hebben in de nieuwe Wro gerechtvaardigd is bij bestemmingsplannen die op gespannen voet staan met de ruimtelijke kwaliteiten van het Groene Hart, ter bescherming van dit belangrijke landschap.

Mevrouw **NAGEL** (CDA): Ik ben buitengewoon verbaasd dat de heer Kraak hier zit in plaats van een GS-lid, want een rapport van de rekenkamer is uiteindelijk een onderzoek van de Staten waarbij GS zich horen te

verdedigen of horen aan te geven wat zij in de praktijk gaan doen. Ik zou daarover eerst uitleg willen hebben.

De **VOORZITTER**: Ik zal het u geven. De Randstedelijke Rekenkamer doet onderzoek in opdracht van PS. PS behandelen het advies van de rekenkamer. Dat is wat er nu gebeurt. Het is al in de commissie besproken. De Staten bevragen nu min of meer zich zelf. Vervolgens komen GS aan het woord over wat ze met het advies gaan doen.

Mevrouw **NAGEL** (CDA): Dus hierna krijgen we een antwoord van GS? Ik vraag naar de rol in dit verband van PS en GS, want uiteindelijk zijn toch GS verantwoordelijk voor het beleid voor het Groene Hart? Het is mij niet duidelijk waarom deze verdeling is gekozen.

De heer **KRAAK** (voorzitter interprovinciale werkgroep): Ik zal het u direct bij mijn antwoord uitleggen. U zult bij het volgende agendapunt ongeveer dezelfde vraag kunnen stellen.

Mevrouw **NAGEL** (CDA): Maar over dat agendapunt mag ik het woord niet voeren.
Ik hoop dat GS deze geluiden ook horen. Wij complimenteren de Randstedelijke Rekenkamer met dit grondige onderzoeksrapport. Maar ik moet tot mijn spijt zeggen dat het alweer negen maanden geleden is verschenen (en pas nu wordt behandeld). Het onderzoeksrapport heeft inmiddels haar nut bewezen, want ook het Ministerie van VROM heeft hiervan doen blijken gezien de opstelling van VROM in dossiers die ook in dit rapport aan de orde komen.
De uitdagingen rondom het Groene Hart zijn groot, net als de verleidingen. De balans slaat regelmatig door en dan is het zaak om waar nodig niet alleen in te kunnen grijpen, maar het ook daadwerkelijk te doen. Ik denk daarbij aan een voorbereidingsbesluit tot een inpassingsplan, want wij laten als decentrale overheid wellicht het een en ander liggen, de instrumenten wel te hebben maar ze niet te gebruiken.
De Groene Hart provincies zijn erin geslaagd om gezamenlijk de kaders voor het Groene Hart beleid vast te leggen en beschikken nu ook over de juridische instrumenten om het te beschermen, en over een Kwaliteitsatlas. De Voorloper en de Doorloper Groene Hart hebben inmiddels hun nut bewezen. Het projectbureau Groene Hart betoonde zich in onze laatste interprovinciale werkgroepvergadering buitengewoon tevreden met hoe de drie provincies de bescherming van het Groene Hart elk op hun eigen wijze en naarmate hun structuurvisies al zijn vormgegeven hebben verankerd. Dat is belangrijk, ook al beslaat ons deel maar 10%. Dat is juist een reden om er nog eens extra zuinig op te zijn.
Wij zijn blij dat de status van de bijlage bij de Structuurvisie Noord-Holland (bijlage B1) zodanig is gewijzigd dat het nu wel een integraal onderdeel uitmaakt van de structuurvisie. Dat is een grote stap voorwaarts. Daarmee is het Groene Hart beleid in Noord-Holland in de bijlage bij de structuurvisie geborgd.
Wij stemmen van harte in met het besluit en zullen zeer alert blijven op het vervolgbesluit inzake punt 2 van het besluit van voordracht 79 om GS op te dragen om in overleg met de provincies Zuid-Holland en Utrecht een concrete termijn op te stellen waarin de kernkwaliteiten van het Groene Hart worden vastgesteld en deze kwaliteiten zodanig uit te werken dat zij ook toetsbaar zijn. Misschien kunnen zij ook worden opgenomen in bijlage B1 van de structuurvisie. In dit verband vind ik het zeer vermeldenswaard dat er inmiddels een kwaliteitsteam Groene Hart is ingesteld (als het ware een ARO avant la lettre) waarvan de rijkslandschapsarchitect mevrouw Feddes voorzitter is. Ik verwacht daarvan heel veel.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere Statenleden die hierover het woord willen voeren? Nee. Dan geef ik het woord aan de heer Kraak.

De heer **KRAAK** (voorzitter interprovinciale werkgroep): Ik kan me best voorstellen dat mevrouw Nagel ervan opkeek dat ik hier kwam zitten. Maar dat is met rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer nu eenmaal altijd het geval. Ze zijn aan de Staten gericht en de Staten moeten het behandelen. Uiteraard hebben GS er hun visie over gegeven en hun mening over naar voren gebracht. Dat betekent dat er bij antwoorden wordt gekeken welke commissie of welke voorzitter daar het eerste bij zit. Dat neemt niet weg dat er vragen worden gesteld die een antwoord van de gedeputeerde (Meerhof) moeten krijgen. Gedeputeerde Meerhof is lid van de stuurgroep. Er is een stuurgroep Groene Hart en een interprovinciale werkgroep Groene Hart. Beide proberen zo goed mogelijk het beleid voor het Groene Hart in goede banen te leiden en zo goed mogelijk daar de inhoud aan te geven die wordt gevraagd. Dat betekent in mijn geval dat het voorzitterschap van de interprovinciale werkgroep van de drie provincies een rol heeft gespeeld in het feit dat ik hier nu sta. Het zal de leden van de werkgroep bekend zijn – ze hebben er zelf aan mee gedaan – dat er ook vanuit Noord-Holland een vrij duidelijke en strakke doelstelling is om het Groene Hart gezamenlijk met zijn drieën die inhoud te geven die het als groen gebied verdient. Dat betekent dat wij – wij hebben dat ook in de laatste interprovinciale vergadering te horen gekregen – vanuit de stuurgroep en de projectgroep het duidelijke verzoek hebben gekregen om als werkgroep door te gaan om zo goed mogelijk inhoud te geven aan wat wij steeds naar voren brengen. Er zijn in het geheel drie kernpunten. De Randstedelijke Rekenkamer heeft dat ook naar voren gebracht.
De Kwaliteitsatlas is belangrijk. Daaraan wordt nog gewerkt. Hij moet zo snel mogelijk worden voltooid. Hij moet zo snel mogelijk als toetsingskader voor de activiteiten in het Groene Hart kunnen worden vastgesteld. Het leek erop dat enige vertraging zou optreden in het systeem. Daarom heeft ook de rekenkamer gezegd dat de Kwaliteitsatlas een duidelijke werkingskracht moet krijgen en dus als toetsingskader moet kunnen gaan functioneren. Die aanbeveling van de Randstedelijke Rekenkamer leverde voor de leden van de stuurgroep en de werkgroep geen enkel probleem op. We zullen in de volgende vergadering proberen om er zoveel en zo snel mogelijk iets aan te doen.
Dat geldt ook voor de gemaakte opmerkingen over de verrommeling en het langzaam vol sluipen van het gebied Groene Hart. Ook daar zijn de zorgen bekend en worden de aanbevelingen van de rekenkamer volledig overgenomen, dat is zowel het advies van het college als ook het advies van de interprovinciale werkgroep. Zij willen graag op dezelfde manier en met dezelfde inhoud de versteviging daarvan tot stand zien komen. Het gebied zal niet helemaal op slot kunnen. Wij zijn ons daarvan allemaal bewust. Maar je zult wel uitermate voorzichtig moeten zijn met de invulling van het gebied en hoe om te gaan met de verschillende mogelijkheden voor de bevolking die er woont en voor de instandhouding van de bestaande mooie gebieden.
De heer Kardol heeft gezegd dat het moeilijk zo niet onmogelijk is om alles te beschermen. Ik denk dat dit een juiste uitspraak is, maar je moet wel je best doen om de zaken zoveel mogelijk en in grote lijnen te beschermen. Eigenlijk hebben alle vijf woordvoerders gesproken over de kwaliteit en de instandhouding van het Groene Hart en het op tijd zorgen voor de toetsingscriteria hetzij in het kader van de Kwaliteitsatlas hetzij in het kader van de verordening bij de provinciale structuurschets. In de verordening wordt opgenomen welke toetsing gedaan moet worden. Dat gebeurt niet in de structuurschets. Maar het maakt niet uit, want het hoort bij elkaar. Ik denk dat ik de werkzaamheden van het kwaliteitsteam aan de Kwaliteitsatlas voldoende heb onderbouwd.
Wat resteert, is aanbeveling 7. Verschillende onder u hebben hierover gesproken. Ik zal aan de gedeputeerde moeten overlaten om duidelijk te maken dat de gevraagde opgave om alles te inventariseren een maatje te groot is. Ook het monitoren van de verschillende projecten en alles wat hierbij hoort, is aan de gedeputeerde om op te reageren. Alles bij elkaar nemend, is het eigenlijk ook een goede zaak als de gedeputeerde vanuit de

stuurgroep Groene Hart hierover een aantal opmerkingen maakt. Ik wil nu vragen of de gedeputeerde een aanvulling kan geven.

Gedeputeerde **MEERHOF**: Het is in ieder geval duidelijk dat de 10% Groene Hart ook het hart van deze Staten heeft. Dat is goed om met elkaar te kunnen constateren. Die 10% weerspiegelt niet de tijd die wij erin stoppen. We vinden het Groene Hart van dusdanig belang dat we hier vol op ingaan. Er is het FES-project westelijke veenweide en zoals eenieder weet, hebben wij iets met veenweidegebied.
Er zijn een aantal vragen gesteld. De heer Kraak heeft er enkele van beantwoord. Ik zal echter ook vanuit de stuurgroep antwoord geven.
Ik begin met het checken van de bestemmingsplannen. In zijn algemeenheid is hierover in de stuurgroep zeer regelmatig een rapportage neergelegd. Dat was ook in de laatste stuurgroep het geval. Daarin kunnen wij in een oogopslag zien hoe de verschillende provincies staan in hun Groene Hart beleid. Een voorbeeld is in welke mate er in de Provinciale Structuurvisie rekening wordt gehouden met wat we in de Voorloper hebben vastgelegd. We kijken er dus voortdurend naar en we ondervragen elkaar hier ook op. Een voorbeeld is Utrecht. Utrecht is nu bezig met een Provinciale Structuurvisie. Stel dat Utrecht kiest voor een andere benadering. Wij zouden dan vragen aan de vertegenwoordiger van Utrecht hoe wordt gegarandeerd dat het vastgelegde in de Voorloper en de kernkwaliteiten van het Groene Hart worden gewaarborgd. Wij moeten die rol ook naar elkaar toe hebben, omdat wij als stuurgroep Groene Hart een heel bijzondere verantwoordelijkheid dragen. Iedereen kijkt met ons mee of de drie provincies ertoe in staat zijn om zo’n belangrijke opdracht met elkaar te vervullen. We vinden dat we daarin gewoon moeten slagen. We staan er dus heel serieus in. Ook de Tweede Kamer kijkt mee. Laten wij dat maar vooral als een stimulans zien.
Belangrijk is ook dat er zoiets bestaat als het Woerdens Beraad. Ook de gemeenten zijn heel actief op het domein Groene Hart. Zij zijn in staat en bereid om heel veel informatie vanuit hun eigen bestemmingsplannen aan te reiken. Misschien is dat de oplossing voor een wens vanuit uw Staten om het checken van de bestemmingsplannen erin te krijgen. Het is de bedoeling om er in de volgende fase van de Kwaliteitsatlas (op de website staat nu de eerste pilot) - ergens in 2010 - veel meer informatie in te stoppen, en als het even kan met medewerking van het Woerdens Beraad, van de gemeenten. Het zal dan wellicht mogelijk worden dat de informatie over de bestemmingsplannen en de andere documenten die leidend zijn voor de ruimtelijke invulling van het gebied in de Kwaliteitsatlas terechtkomen. Daarmee maak je zaken controleerbaar. Ik begrijp dat de Staten en de rekenkamer om die reden met dat advies kwamen.

De heer **BINNEMA** (GL): U zegt dus eigenlijk dat een groot deel van de informatie beschikbaar is en dat de gemeenten ook willen meewerken. Maar wat is dan de reden om aanbeveling 7a toch niet over te nemen? U hebt toch alles in handen om het gewoon te gaan doen?

Gedeputeerde **MEERHOF**: U hoort nu dat ik probeer om de aanbeveling over te nemen. Ik wil me er nu nog niet in heel grote mate toe verplichten, maar ik wil nadrukkelijk als intentie uitspreken dat we bij de volgende fase van invulling van de Kwaliteitsatlas de bestemmingsplannen meenemen. Het rapport is een half jaar oud. In het afgelopen half jaar hebben we kunnen nadenken. We hebben nu een overzicht over wat de Kwaliteitsatlas straks gaat bevatten. In dat overzicht zijn de bestemmingsplannen opgenomen. Het is dus ons voornemen om dat uiteindelijk te gaan doen. In die zin proberen we invulling te geven aan die aanbeveling. We moeten bekijken of het haalbaar is, maar dat lijkt me wel het geval.
Er wordt ook gevraagd naar meer helderheid over de nadere invulling van de vier kernkwaliteiten. Het gaat hierbij om prachtige termen als openheid, rust, stilte, landschappelijke diversiteit en het veenweidekarakter. In de stuurgroep is recent afgesproken om te komen tot operationalisering. Het is wel een beetje ingewikkeld, want het is de bekende discussie over het

bedenken van de juiste indicatoren en van de juiste meetpunten. We zijn aan het traject begonnen. Wat ons betreft, kan het volgend jaar gestalte krijgen. We zullen dat ook echt moeten doen. We willen verantwoording afleggen, maar dan moeten we beschikken over goede informatie en juiste data. Er komt een nulmeting, waarna het traject volgt van het schrijven van de operationele doelen en de indicatoren.
Ik wil met alle vreugde een uitroepteken achter de titel plaatsen, maar het is niet ons rapport. Wij zullen het dus niet doen. Het is duidelijk dat we vanwege de meer dan een miljard aan middelen die hangt aan het Groene Hart en de grote mate van beleidsmatig belang dat eraan is gehecht vol aan het investeren zijn met mensen, middelen en een eigen programma voor het veenweidegebied. We gaan er dus vol in. Misschien kan er dan te zijner tijd in het kader van de verantwoording een rapport komen met daarop een uitroepteken, mits het een positief rapport is.
Dank voor het gedicht. Ik schrok van de eerste versie, maar gelukkig volgde er de tweede en originele versie.
Migratiesaldo nul is nog steeds het uitgangspunt. Hierin is geen wijziging en wordt evenmin een wijziging beoogd. Wij houden daar natuurlijk aan vast.
De drie provincies doen de verankering in hun Provinciale Structuurvisie (bijlage) op een verschillende manier. De stuurgroep heeft de taak om dat goed in de gaten te houden. Wij zullen dat doen en zullen de inhoud via de jaarlijkse rapportages met u delen, zodat de Staten kunnen controleren hoe daaraan invulling wordt gegeven en hoe wij als provincies invulling geven aan het monitoren van elkaar en aan het samen komen tot de realisatie van de doelstellingen voor het Groene Hart.

Tweede termijn

De heer **BINNEMA** (GL): De antwoorden over de monitoring van de icoonprojecten en over de Kwaliteitsatlas zijn duidelijk. Het lijkt mij goed om uw wens en voornemen te ondersteunen door te zeggen dat we alle aanbevelingen overnemen, inclusief aanbeveling 7a. Daartoe heb ik een amendement geformuleerd, zodat duidelijk wordt dat alle aanbevelingen worden overgenomen. Het is een steun in de rug van de gedeputeerde om wat in het afgelopen half jaar sinds het uitkomen van het rapport is gebeurd voort te zetten.

Amendement 11-1

GroenLinks, SP, CU-SGP en Partij voor de Dieren dienen het volgende amendement in.

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 7 december 2009, besprekende voordracht 79 'Het Groene Hart, een haalbare kaart?'

Overwegende,
- *dat het wenselijk is te inventariseren of de huidige bestemmingsplannen van gemeenten in het Groene Hart in lijn zijn met de Provinciale Structuurvisie, zoals verwoord in aanbeveling 7a van het Rekenkamerrapport*

Besluiten,
- *in het eerste besluitpunt de tekst 'met uitzondering van aanbeveling 7a' te schrappen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De **VOORZITTER**: Het amendement zal worden verspreid en maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

Mevrouw **BLOKKER** (PvdA): Wij destilleren uit het antwoord van de gedeputeerde dat hij de intentie heeft om de bescherming daadwerkelijk neer te zetten. Wij vragen u echter expliciet in hoeverre het amendement

voor u een steuntje in de rug is, want we hebben begrepen dat het tot de taakstelling van de structuurvisie behoort om dit in beeld te brengen waardoor we daarop met dit amendement vooruit zouden lopen.
In het rapport van de rekenkamer staat ook het woord ‘uiterlijke’ termijn, terwijl wij in ons besluit hebben opgenomen ‘concrete’ termijn. In hoeverre is die concrete termijn uiterlijke termijn of de uiterlijke termijn concrete termijn?

De heer **DE GRAAF** (SP): Het valt mij op dat er weinig gedeputeerden aanwezig zijn in deze vergadering. Dat is jammer, want de gedeputeerde ruimtelijke ordening had iets kunnen zeggen over digitale uitwisseling ruimtelijke plannen (DURP). Dat is een heel mooi informatiesysteem, waarmee de provincie de bestemmingsplannen voor het Groene Hart op elk moment van de dag zou moeten kunnen inzien. Er zou daarom eigenlijk geen probleem moeten zijn met het toetsen van de bestemmingsplannen.
Wij hebben daarom graag het amendement van GroenLinks mede ondertekend. Ik heb begrepen dat ook veel andere partijen dat hebben gedaan.
Op dit moment gebeurt het ook al. Een voorbeeld daarvan is de Bovenkerkerpolder. Daarvan heeft de provincie gezegd dat er ontwikkelingen gaande zijn waarin zij wil ingrijpen. Volgens de SP zou dit de manier moeten zijn waarop wordt ingegrepen met ontwikkelingen die het Groene Hart bedreigen.
Wij bedanken gedeputeerde Meerhof voor zijn opmerking dat het migratiesaldo nul nog altijd staat.
Ten slotte wil ik er het belang van benadrukken dat de Kwaliteitskaart geen abstract karakter krijgt. Het mag geen schaamlap worden waarmee bepaalde ontwikkelingen oogluikend worden toegestaan. Het moet een duidelijk meetbaar en conserverend instrument zijn. Ik heb er weinig twijfel over dat iedereen die gedachte deelt.

Gedeputeerde **MEERHOF**: De Kwaliteitskaart wordt geen schaamlap. De kaart wordt zo gedetailleerd en precies dat een meer transparant verantwoordingsinstrument bijna onvoorstelbaar is, zeker niet als we er invulling aan gaan geven om ook de lokale ruimtelijke informatie (zoals te vinden in bestemmingsplannen) in de Kwaliteitskaart te verwerken. Wij delen die wens dus. In eerste instantie waren we wat terughoudend omdat we dachten dat het een te zware opdracht was (te veel werk in te weinig tijd). We zijn nu negen maanden verder. Er zijn instrumenten om het te doen. Ik ben bekend met het DURP. Het handigste is als het goed wordt aangeleverd. Dan valt het gewoon op te nemen in de Kwaliteitsatlas.
Ik reageer daarmee ook de facto op het amendement. Er is wat mij betreft geen enkel probleem als de Staten helder uitspreken wat zij vinden op dit punt. Ik zal het amendement in de zin waarop het is beargumenteerd overbrengen in de stuurgroep. Dat is volgens mij de functie van het amendement. Wat mij betreft is het de taak van deze Staten om daar heel helder in te zijn. Er is dus wat mij betreft geen enkel probleem.
Het is lastig om een termijn voor de kernkwaliteiten op te stellen.
We zijn nu bezig met de opdracht voor een nulmeting en met indicatorenontwikkeling. Ik wijs u op uw eigen project voor de nieuwe begrotingsopzet. Het is wel een beetje ingewikkeld. We zullen in het komende jaar tot iets moeten komen. U hebt dan ook het traject van de stuurgroep. Misschien is het goed om er ook in de interprovinciale werkgroep nog eens over te spreken. Het lijkt me van belang dat u als controlerend orgaan meedenkt over de meetpunten die wij willen hanteren. Ik nodig u uit om hierover mee te denken.

De **VOORZITTER**: Het amendement wordt nu uitgedeeld. Ik schors daarom kort de vergadering voor een leespauze. Daarna kunnen GS hun standpunt bepalen. We kunnen vervolgens weer snel verder.

De heer **BINNEMA** (GL): Volgens mij heeft de gedeputeerde al antwoord gegeven en ik weet niet of het wel nodig is om …

De heer **TALSMA** (PvdA): Bedoelt de gedeputeerde ‘meenemen’ of ‘overgenomen’?

De **VOORZITTER**: Doet ie het of doet ie het niet? Een pauze van twee minuten?

Gedeputeerde **MEERHOF**: Ik heb het iets subtieler uitgedrukt. Ik heb aangegeven dat het amendement overeenstemt met wat wij graag zouden willen doen en ik heb u uitgenodigd om uw mening hierover heel helder te formuleren. Doet u dat, het is uw rol. Dan zal ik uw mening in de stuurgroep aan de orde stellen. Dat is iets anders dan ‘meenemen’.

De heer **LOGGEN** (VVD): Wij hebben iets langer dan twee minuten behoefte aan schorsing. Ik denk aan tien tot vijftien minuten.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik u vijftien minuten.

De heer **DE GRAAF** (SP): De SP-fractie hoort de woorden van de gedeputeerde zo dat hij het amendement aanbeveelt en overneemt. Zo zullen we straks ook stemmen.

De **VOORZITTER**: U geeft nu al een stemverklaring. Ik schors de vergadering voor vijftien minuten. We beginnen weer om 15.00 uur.

Er volgt een schorsing van vijfentwintig minuten.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Wilt u uw plaatsen innemen? U moet zitten om te kunnen stemmen over amendement 11-1 in het kader van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer. Het amendement wil in het besluit schrappen ‘met uitzondering van aanbeveling 7a’. De VVD heeft om schorsing gevraagd. Welke stemverklaring wil deze fractie geven?

De heer **LOGGEN** (VVD): In onze fractie was de wenselijkheid aan de orde om dit al vast te stellen alvorens de structuurvisie zou worden vastgesteld. Wij hebben na ampel beraad kunnen constateren dat het in feite geen problemen met elkaar oplevert. Wij zouden in dat licht bezien de woorden van de gedeputeerde kunnen onderschrijven en hierin meegaan.

De **VOORZITTER**: De gedeputeerde had het al impliciet meegenomen in zijn antwoord. Hij heeft geen behoefte aan het geven van een nadere toelichting?

Gedeputeerde **MEERHOF**: Ik heb geconcludeerd dat ik de mening van de Staten meeneem naar de stuurgroep, daar aan de orde zal stellen en we al in de richting van de wens van de Staten proberen te handelen.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog stemverklaringen of aantekeningen?

De heer **DE GRAAF** (SP): Wij hebben de gedeputeerde horen zeggen dat het goed is als de Staten hierover een duidelijke uitspraak doen. De SP wil duidelijk uitspreken dat wij dit steunen.

De **VOORZITTER**: Ik breng amendement 11-1 in stemming, volgens welke de tekst in het tweede deel van het eerste dotje ‘met uitzondering van aanbeveling 7a’ wordt geschrapt.
De stemming is open. De stemming is gesloten. Het amendement is met 48 stemmen voor unaniem aangenomen.

Ik breng bij u in stemming de geamendeerde voordracht Rapport van de Randstedelijke Rekenkamer ‘Het Groene Hart, een haalbare kaart?’(voordracht 79). Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Een stemverklaring? Een aantekening? Nee.

De stemming is open. De stemming is gesloten. De geamendeerde voordracht is met 48 stemmen voor unaniem aangenomen.

12. STATENVOORDRACHT BEHEER EN ONDERHOUD KUNSTWERKEN; RAPPORT RANDSTEDELIJKE REKENKAMER (VOORDRACHT 78)

De **VOORZITTER**: Ik verzoek als eerste mevrouw Eelman het woord te voeren, omdat zij de voorzitter is van de commissie WVV.

Mevrouw **EELMAN** (voorzitter commissie WVV): Ik kan beginnen aan de inleiding die de heer Kraak zojuist heeft gehouden over het systeem van omgang in de Staten met de rapporten uitgebracht door de Randstedelijke Rekenkamer, in dit geval het rapport Beheer en onderhoud civiele kunstwerken. Ik ga dat echter niet herhalen. Ik sta hier als voorzitter van de Statencommissie Wegen, Verkeer en Vervoer.
Ik wil het rapport graag met u als Staten behandeld zien. Dit rapport is uitgebreid besproken in de commissie WVV, wat leidde tot een zeer constructieve discussie met als een van de resultaten dat de commissie WVV met de aanbevelingen aan de slag wil gaan. Niet alleen vandaag vaststellen, maar er ook een vervolg aan willen geven. Wij zullen dan ook in februari een informatieve bijeenkomst hebben met de ambtenaren Beleid en Uitvoering van Wegen, Verkeer en Vervoer om samen met GS te onderzoeken of ons systeem van onderhoud en beheer van kunstwerken doelmatiger en planmatiger op niveau kan worden gebracht. Overigens willen wij het breder trekken en ook met elkaar praten over het onderhoudsniveau van de wegen. Dat staat ook in de voordracht. Dat is allemaal naar aanleiding van het onderzoek van de rekenkamer. Het past dan ook bij de zinsnede “De algemene aanbeveling van de rekenkamer is: hanteer bij het beheer en onderhoud van de kunstwerken de uitgangspunten van planmatig beheer en onderhoud. Deze aanbeveling is te verbreden naar het beheer en onderhoud van de gehele infrastructuur.” Wij zijn daar heel blij mee, want het kwam heel duidelijk uit de discussie naar voren om het met elkaar op te pakken. Het is goed om dat vandaag in de Staten officieel te bevestigen zodat we er officieel mee aan de slag kunnen gaan.
Ik moet u in reactie op de opmerking van de heer De Graaf over de lege GS-bankjes overigens zeggen dat gedeputeerde Post op dit moment op weg is naar Den Haag om bij het MIRT overleg aanwezig te zijn. Dat overleg is voor ons van groot belang. De gedeputeerde stond echter in de file en is misschien nog niet gearriveerd in Den Haag. Ik heb begrepen dat gedeputeerde Meerhof ook zal reageren op de inbreng van de Staten op dit onderwerp. (Mevrouw Eelman neemt plaats naast de voorzitter.)

De heer **STEVENS** (CDA): Mijn fractie heeft met instemming kennisgenomen van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer over het planmatig onderhoud van kunstwerken. Er wordt naar onze mening helder uiteengezet hoe vanuit het beleid dat in het Provinciaal Verkeer en Vervoer Plan is neergelegd, kan worden gekomen tot planmatig beheer en onderhoud van bruggen, sluizen, viaducten en wellicht in de toekomst ook een aantal aquaducten. Na implementatie van de in de voordracht aangeraden methodiek zal het onderhoud niet meer afhankelijk zijn van toevallig beschikbaar budget, maar wordt de financiering bepaald door het politiek gewenste niveau van kwaliteit en kwantiteit. Tevens kan dan aan PS helder verantwoording worden afgelegd over de besteding van de gelden. Vergelijking van de aangeraden methodiek met de huidige praktijk leert echter dat het nog niet zover is. De provincie is een eind op weg, maar er moet nog wel het een en ander gebeuren. GS hebben dat ook erkend in de discussie in de commissie. Zij hebben erop gewezen dat een aantal zaken in gang zijn gezet, maar wij denken dat het goed is dat in het voorliggende besluit nadrukkelijk wordt gezegd dat de aanbevelingen door GS moeten worden opgevolgd, ten uitvoer gelegd en verder uitgewerkt. De voorzitter van onze commissie heeft dat zojuist ook benadrukt.

Zij heeft ook benadrukt dat we het wat breder willen trekken, want de provincie beheert niet alleen bruggen en viaducten, maar ook vele kilometers wegen, fietspaden en bijbehorende infrastructuur. Een kerntaak waarmee veel geld is gemoeid. Als je de aanbevelingen die hier voor ons liggen, legt op deze problematiek, kun je dat ook volgens de methodiek voor het beheer en onderhoud van die infrastructuur gaan doen. Wij willen dat in de commissie gaan bespreken. Wij zullen ons in die discussie goed moeten realiseren dat het consequent uitvoeren van de aanbevelingen van de rekenkamer gecombineerd met planmatig beheer en onderhoud een forse toename van de financiële middelen zal vergen, omdat waarschijnlijk achterstallig onderhoud moet worden weggewerkt in verband met de huidige eisen gesteld aan de functionaliteit van de infrastructuur en aan de veiligheid. Gezien het meerjarig begrotingsperspectief dat op ons afkomt zal dat geen sine cure zijn. Dat aspect moet volgens mij nadrukkelijk in de discussie van de commissie (voorjaar 2010) worden meegenomen.

De heer **KARDOL** (CU-SGP): De meeste aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer zijn al in uitvoering of worden overgenomen. Dat stemt mijn fractie positief. Toch gaat het in hoofdzaak over inventarisatie van het areaal aan infrastructuur. Eind 2011 – dat is over twee jaar – moet er een actueel beeld zijn van het provinciale kunstwerkenareaal. Bij ons blijft niet zozeer de op zich belangrijke vraag over naar de stand van zaken op een bepaald moment, maar hoe de Staten gaan volgen hoe het staat met het onderhoud van de infrastructuur. Ik weet dat het al een aantal keren aan de orde is geweest. Maar in dit rapport en het voorliggende besluit gaat het alleen maar over het inventariseren van de stand van zaken van de beheerplannen (die dus nog moeten worden uitgevoerd), en niet over de uitvoering daarna (de indicatoren en het zicht op hoe het met de uitvoering gaat). Voor ons is belangrijk om in de toekomst te kunnen blijven volgen hoe het zit met de uitvoering, hoeveel geld er naar toe gaat en wat de stand van zaken is bij een bepaald kunstwerk. Dat blijkt onvoldoende duidelijk uit het besluit. Ik zou dat graag van u horen.

De heer **VAN ULZEN** (GL): De afwezigheid van de gedeputeerde doet ons een beetje denken aan de voordelen van het reizen per trein, want dan heb je in elk geval geen last van files.
Wij gaan akkoord met het besluit, maar plaatsen een kanttekening bij besluit 2c. Dat betreft de termijn van aanlevering van een actueel beeld, eind 2011. Dat lijkt ons wat laat. Laten we ervan uitgaan dat elke burger mag verwachten dat de Noord-Hollandse bruggen, sluizen en viaducten veilig zijn en dat je er veilig overheen kan gaan, zij niet plotseling open gaan en dat zij in dienst staan van milieu en welzijn. Wij zijn dan ook onaangenaam verrast door het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer. Er zijn kunstwerken die niet aan de eisen voldoen, er is in de begroting geen rekening gehouden met vervanging, de voorbereiding en ontwikkeling van beheer en onderhoud van kunstwerken zijn ingericht volgens de uitgangspunten van planmatig beheer en onderhoud, maar de uitvoering en de verantwoording slechts in geringe mate. Kortom: met deze conclusies is het heel erg dringend noodzakelijk om zeer hard en voortvarend aan het werk te gaan.
Volgens ons is het wel degelijk wenselijk om de beheerplannen voor wegen en vaarwegen te combineren met een actueel beeld van het provinciale kunstwerkenareaal, gelet op het totale kostenplaatje en mede in verband met de kosten gepaard gaande met de totale investeringen in wegen, verkeer en vervoer. De twee eerdere sprekers memoreerden het al. Inmiddels worden we in dit huis geconfronteerd met diverse projecten met mogelijk flinke kosten en zullen de inkomsten van de provincie afnemen. Daarnaast zijn niet alleen infrastructurele maatregelen nodig, maar willen we ook de aandacht vestigen op beleidsterreinen als natuur en landschappen die een flinke achterstand hebben en waar GroenLinks ook graag in zou willen investeren. Het mag wat ons betreft niet alleen in infrastructuur. Daarom is het zaak om zo snel mogelijk een goed inzicht te krijgen welke extra kosten voor onderhoud en beheer van kunstwerken het met zich

meebrengt. Wij hebben het vermoeden dat dit mogelijk vele malen groter zal zijn dan nu in de begroting is opgenomen.
Een totale afweging van hoe je investeert en onderhoud pleegt, lijkt ons op haar plaats.
Wij vragen daarom vooral van de gedeputeerde – dat wordt nu even lastig – een actueel beeld over hoe de gedeputeerde dat eventueel zou kunnen opleveren. Wij dringen erop aan dat de termijn naar voren wordt gehaald.

De **VOORZITTER**: Ik ben natuurlijk met u van mening dat de gedeputeerde die het in het pakket heeft het beste is geïnformeerd. Maar alle gedeputeerden zijn een, en zijn plaatsvervangers van elkaar. U krijgt dus antwoord.

De heer **MASSOM** (PvdA): Mijn fractie heeft met belangstelling kennisgenomen van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer. Het rapport is vrij kritisch over de huidige situatie bij de provincie. Volgens de conclusies heeft de provincie Noord-Holland het beleid voor het beheer en onderhoud van kunstwerken in geringe mate doeltreffend en doelmatig ingericht. Ten opzichte van andere randstadprovincies scoort Noord-Holland niet echt hoog. De provincie beschikt over 508 kunstwerken. Als je dit bekijkt in samenhang met de infrastructuur wegen en vaarwegen, praten wij hier over een investering met een waarde van vele miljarden euro's. Het rapport geeft aan dat de provincie onvoldoende inzicht heeft in het eigen areaal. Dat betekent dat wij hier onvoldoende inzicht hebben in die vele miljarden euro's. Daarom is het heel goed dat de Randstedelijke Rekenkamer dit soort onderzoeken verricht.
Dit is eigenlijk het verleden. We zijn hartstikke blij dat GS hebben besloten om de aanbevelingen van het rapport integraal over te nemen. Wij zijn ook heel blij dat GS hebben toegezegd aan de commissie WVV te rapporteren. Inmiddels zijn de beheerplannen fietspaden opgepakt. De beheerplannen Wegen en Vaarwegen zijn medio volgend jaar gereed. We zijn dus op de goede weg.
Mijn fractie plaatst wel een opmerking over de kosten. De methodiek mag niet leiden tot hoge kosten. Wij vragen dus om kostenbeheersing. Maar ook mag het werken volgens het principe van planmatig beheer niet tot hoge kosten leiden. Mocht het leiden tot extra investeringen, dan moet het binnen het huidige budget van wegen en vaarwegen plaatsvinden zodat de balans tussen wegen en openbaar vervoer ook hier in stand wordt gehouden.

Mevrouw **GELDHOF** (D66): U hebt zojuist toegelicht wat er moet en gaat gebeuren en dat de commissie heeft gezegd dat het voortvarender en breder moet worden opgepakt dan hier wordt gerefereerd. Maar dan zou je bijna voorbijgaan aan wat er in het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer staat, namelijk welk beleid de provincie op het gebied van beheer en onderhoud van civiele kunstwerken heeft ontwikkeld, hoe de provincie dit beleid uitvoert en in hoeverre de prestaties en de doelen zijn behaald.
De conclusies zijn nogal stevig. Ik noem er vanwege de beperkte spreektijd een paar. Het blijkt dat het kunstwerkareaal geen onderdeel uitmaakt van de beleidscyclus. Niet alle basisgegevens van de kunstwerken zitten in de archieven. Bij een aantal kunstwerken is onduidelijk wie de beheerder is. Bij 26% (130 kunstwerken) van het kunstwerkareaal is het bouwjaar onbekend. Hoe kun je dan goed onderhoud plegen?
De provincie heeft dan weliswaar achterstallig onderhoud, vervangingen en het ontbreken van actuele informatie over de kunstwerken als aandachtspunten genoemd in de beleidsvoorbereiding, maar een eenduidige definitie van wat wordt verstaan onder achterstallig onderhoud ontbreekt. De provincie heeft wel een operationeel doel voor beheer en onderhoud van wegen voor niet-beweegbare kunstwerken, maar geen operationeel doel voor de vaarwegen (waar de beweegbare kunstwerken onder vallen). Er is geen meerjarige kostenraming opgesteld ter onderbouwing van het budget voor beheer en onderhoud. Daardoor kan niet worden beoordeeld in hoeverre budgetten afwijken van de raming. De

provincie heeft geen prestaties geformuleerd voor het achterstallig onderhoud. Het vermoeden bestaat dat bepaalde kunstwerken niet voldoen aan de huidige eisen. Tot zover het beleid.
De uitvoering. Er is geen monitoring systeem voor het toezicht op de beheer- en onderhoudssituatie. Het goede nieuws is echter dat er nu een monitoring systeem wordt aangeschaft. Daar gaan wij blij mee zijn. Daar moeten wij ook blij mee zijn. Hoe kun je echter goed onderhoud doen als je niet weet hoe je het moet monitoren? Er is ook geen algemene inspectiestrategie. De resultaten van de inspecties worden op verschillende manieren afgestemd. De procedure voor de afstemming ontbreekt.
Ten slotte het behalen van de prestaties. De rekenkamer kan niet beoordelen of het beoogde doel en de prestaties zijn behaald binnen de begrote middelen. De provincie verantwoordt zich namelijk niet over het doel, en de prestaties zijn niet toegeschreven aan de middelen voor het beheer en onderhoud van de kunstwerken. De rekenkamer zegt dat uit de wel beschikbare verantwoordingsdocumenten het aandachtspunt naar voren komt dat de provincie geen volledig beeld heeft van de omvang van het achterstallig onderhoud. Dat noem ik een stevige conclusie. Natuurlijk moeten we door en ervoor zorgen dat het beter gaat. Maar oh, oh, oh, er staat toch wel wat in.
In algemene zin kun je zeggen dat dit onderzoek onderstreept dat het nog maar eens goed is wat nut en noodzaak is van het regelmatig laten doorlichten van het provinciaal beleid, van de uitvoering daarvan en of de te behalen doelen wel worden gerealiseerd. Ooit werd dat gedaan door de Statencommissie Beleidsevaluatie. Nu wordt dat heel professioneel en zwaar gedaan door een Randstedelijke Rekenkamer.
GS weerleggen de conclusie dat er geen definitie van achterstallig onderhoud is vastgelegd. Zij zeggen dat die definitie er wel is. De rekenkamer zegt dat de eenduidige definitie niet formeel is vastgelegd. D66 zegt dan: zorg ervoor dat er zo snel mogelijk een eenduidige definitie is. Je kunt daarmee dan aan de slag. Als de rekenkamer vraagt om de definitie en hij komt niet, dan is die definitie er gewoon niet. Ook in de reactie wordt een aantal conclusies niet onderschreven. Er zou wel een kwaliteitsniveau voor vaarwegen zijn vastgesteld. Volgens D66 heeft u het over verschillende zaken. Stel daarom een operationeel doel op voor de vaarwegen en de daarin gelegen kunstwerken.
Dan de meerjarenramingen. D66 is het op dit punt volkomen eens met de interpretatie van de Randstedelijke Rekenkamer. Een goede meerjarenraming stelt eerst op wat in de komende jaren nodig is voor een goed beheer en onderhoud van de kunstwerken en onderbouwt daarmee de gevraagde budgetten. We hebben dat wel vaker ingebracht. Onlangs nog hebben we in de commissie WVV bij de behandeling van de begroting 2010 de vraag gesteld waarom er 25 miljoen wordt begroot voor beheer en onderhoud van kunstwerken. Daarop werd ons de vraag gesteld of we dan 50 miljoen wilden en zo ja dat we dan daarvoor een amendement moesten indienen. Ik zei toen ‘nee, ik heb gevraagd waarom het 25 miljoen is, misschien moet het wel 100 miljoen of juist 10 miljoen zijn, komt u nou eens met een goede onderbouwing.’ Het is de omgekeerde weg: je moet eerst inventariseren wat je nodig hebt en daarna moet je kijken hoe je dat geld voor elkaar kunt krijgen en op welk kwaliteitsniveau je beheer en onderhoud met elkaar wil regelen. Wat nu wordt gedaan, is de omgekeerde wereld. Dat stemt ons niet optimistisch over de wijze waarop GS de aanbevelingen zullen overnemen. De commissievergadering WVV was vorige week.
De aansluiting van het beleid op de uitgangspunten. GS zeggen dat in 2008 350 inspecties zijn gedaan. De rekenkamer heeft expliciet gevraagd naar de inspecties, maar ze niet gekregen of ontvangen. Als je iets vraagt en je krijgt het niet, dan is het er niet. Dus GS: leg de planning van inspecties vast, zodat duidelijk is welke prestaties en activiteiten de provincie uitvoert.
We verwachten in elk geval een andere houding ten aanzien van de resultaten in dit onderzoek dan wij onlangs nog hebben gemerkt in de commissie WVV. Er zijn stevige conclusies getrokken, feiten geconstateerd en aanbevelingen gedaan. Die moeten gewoon zo snel mogelijk worden overgenomen.

We zullen dan ook van harte instemmen met het besluit in de voordracht om op te dragen de aanbevelingen uit te voeren en beheerplannen voor wegen en vaarwegen uiterlijk juni 2010 – het mag eerder – in de commissie WVV te brengen. In de voordracht staat 'uiterlijk eind 2011'. Laat dat uiterlijk zijn, want hoe eerder hoe beter, het moet zo snel mogelijk inzichtelijk zijn op welke wijze we het onderhoud en beheer van de kunstwerken in Noord-Holland moeten regelen en wat de kosten daarvan zijn.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog anderen in de Staten die op dit punt het woord willen voeren?

De heer **KRAAK** (VVD): Ik kan net als mevrouw Geldhof een heel lang verhaal houden over zaken die in het rapport staan, maar ik herinner mij heel goed wat de voorzitter van de commissie WVV bij het begin van haar verhaal heeft gezegd, namelijk dat er in diezelfde commissie heel duidelijk is afgesproken om begin februari volgend jaar een indringende discussie te gaan houden over de (waar mogelijke) verbetering en doeltreffendheid van het onderhoud. Daar hoort volgens mij de discussie thuis waartoe verschillende Statenleden vandaag een aanzet hebben gegeven.
U zult van mij dan ook geen lang verhaal krijgen. Ik trek een paar conclusies en ik onderstreep een paar opmerkingen. Voor de rest van het verhaal wacht ik tot we in februari in de commissie een gefundeerde, goed onderbouwde en doeltreffende discussie zullen gaan krijgen met alle consequenties van dien. Dat zal betekenen dat de mogelijkheden, die hieruit tevoorschijn komen, waarschijnlijk nog bij de voorjaarsnota een rol kunnen gaan spelen.
De heer Massom zei dat de uitvoering van de aanbevelingen niet mag leiden tot hogere kosten. Als je niets doet, leidt het niet tot hogere kosten. Maar als je van 'beleid in geringe mate doeltreffend' wil overgaan tot 'beleid doeltreffend', dan zal de verandering van in geringe mate tot iets geld kosten. Dat betekent dat de discussie erg moeilijk wordt als je van tevoren een rem op het hele gebeuren zet. Laatst spraken wij bijvoorbeeld over de vorstschade. Het bleek toen dat er een bepaald bedrag nodig was omdat er onvoorziene zaken tijdens de vorstperiode naar voren waren gekomen. Het betekent dat je er wat mee moet doen. Vorst is iets wat je niet structureel kan tegenkomen, maar het is wel een aanduiding van omstandigheden waar je iets mee moet. Dat kan ook het geval zijn met het reguliere onderhoud en de uitbreiding van het areaal, enzovoorts.
Dus van mij geen indringende beschouwing over alles wat er in het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer staat om antwoord te geven in hoeverre dit beleid van beheer en onderhoud voor civiele kunstwerken doeltreffend en doelmatig is ingericht. De algemene conclusie van de rekenkamer is dat het beleid in geringe mate doeltreffend en doelmatig is ingericht (waar een aantal zaken achter worden gegeven). Ik constateer dit en zeg dat we de geringe mate moeten ombouwen tot iets anders. Dit ombouwen vindt plaats als we met elkaar over dit onderwerp spreken in de commissie van februari (die uitsluitend aan dit onderwerp wordt gewijd).
Wij hebben wel enige verbazing over de inhoud van het rapport, omdat de praktijk een stukje positiever is dan het rapport aangeeft. De provincie is namelijk bezig met een inhaalslag. Wij weten daar allemaal van. De gedeputeerde is druk bezig met die inhaalslag, zal zeker de nodige aandacht aan dit onderwerp geven en bekijken of de nodige financiële middelen beschikbaar kunnen komen. Laten we niet vergeten dat er ook nog een kerntakendiscussie op ons afkomt. Die discussie gaat niet alleen over onderhoud, maar ook over andere onderwerpen van provinciaal beleid. Het kan best zo zijn dat uit die discussie naar voren komt dat mobiliteit, wegen en infrastructuur als kerntaak nog belangrijker worden.
Het is volgens ons goed dat het onderhoud planmatig gebeurt. Planmatig onderhoud zal mogelijk gemaakt moeten worden door het beschikbaar zijn van de nodige financiële middelen.
In de reactie van GS staat aangegeven dat het actuele beeld van het kunstwerkareaal niet voor 2011 mogelijk is. Maar als je een goede kerntakendiscussie wil voeren en het onderhoud goed wil doen, dan zul je

moeten proberen om het overzicht van het kunstwerkareaal eerder dan 2011 op papier te hebben. Wij vragen daar om.
In zijn algemeenheid kunnen wij ons op dit moment vinden in de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer. Wij dragen GS op deze over te nemen en op de vermelde wijze vast te leggen in beleid. Wij gaan hierover begin februari uitgebreid discussiëren.

De **VOORZITTER**: Geen andere sprekers meer uit de Staten? Dan geef ik het woord aan mevrouw Eelman.

Mevrouw **EELMAN** (voorzitter commissie WVV): Er zijn door diverse fracties veel opmerkingen gemaakt die ik als de voorzitter kan meenemen naar de in te zetten aanpak van de commissievergadering in februari.
Ik begin met een uitspraak van de heer Stevens. Hij noemde de infrastructuur een kerntaak van de provincie. Ik sluit vervolgens aan bij de laatste opmerking van de heer Kraak, VVD (we gaan de kerntakendiscussie nog voeren). Maar ik denk dat de uitkomst zal zijn dat infrastructuur, mobiliteit en openbaar vervoer een kerntaak is van de provincie. Wat dat betreft, staat de commissie Wegen, Verkeer en Vervoer nog veel te wachten en zullen we daaraan in de komende tijd ook heel veel doen.
De sprekers van vandaag hebben heel veel opmerkingen gemaakt, die ik mee zal nemen naar de organisatie van de bijeenkomst die we gaan houden in februari. Het woord ‘meenemen’ klinkt negatief, maar ik heb de gemaakte opmerkingen opgeslagen en we zullen ze gebruiken.
De heer Stevens en mevrouw Geldhof hebben gezegd dat er wellicht een forse toename van middelen nodig is. U geeft aan dat er stevige conclusies zijn getrokken. U noemt ze ook met name. U zegt dat we voortvarend verder gaan in het nieuwe jaar, maar dat we eerst willen inventariseren.
In de stukken staat dat het inventariseren gereed zal zijn in 2011. Een aantal van u heeft aangegeven dat dit veel te laat is. Uiteraard zullen de griffier en ik dat met elkaar bespreken en in overleg met de ambtelijke organisatie onderzoeken of eerder mogelijk is. Ik ben het eens met u, mevrouw Geldhof, dat je om keuzes te kunnen maken, moet weten waar je die keuzes op maakt en dat PS pas daarna met elkaar kunnen bepalen welk budget nodig is om achterstalligheid weg te werken en aan de slag te gaan met de kunstwerken en het totale infrastructurele beheer en onderhoud. Eigenlijk zegt mijnheer Kardol ook dat keuzes moeten worden gemaakt na een inventarisatie.
Zijn zorg betreft ook de uitvoering en de controle. Ik denk dat we ook dit punt meenemen naar de informatieve bijeenkomst, zodat dit in elk geval is geborgd en PS zo’n belangrijke kerntaak van de provincie kunnen volgen en weten hoeveel en waaraan het geld wordt uitgegeven.
Ook moet voor PS duidelijk zijn welk niveau wordt gekozen. De heer Stevens heeft terecht gezegd dat we met elkaar het niveau moeten bepalen van beheer en onderhoud. Ik zeg daarbij – samen met mevrouw Geldhof – dat we eerst beleid gaan bedenken en pas daarna het budget bepalen. Ik heb in mijn lange politieke carrière geleerd dat je beleid met elkaar bepaalt en dat je daarna het budget eraan kan hangen.
Mijnheer Van Ulzen van GroenLinks heeft een aantal dingen gezegd waarvan ik vind dat eigenlijk GS ze moeten beantwoorden. U zegt ook dat we een totale afweging moeten maken. GroenLinks heeft al een voorschot genomen door te zeggen dat er straks niet alleen afwegingen zijn te maken in infrastructuur maar ook in allerlei andere provinciale zaken. Maar daarvoor zal eerst de kerntakendiscussie moeten worden gevoerd. Pas dan weet je welke keuzes je maakt. Het is uiteindelijk aan PS om dat te doen.
De PvdA concludeert dat GS de aanbevelingen overnemen. Dat is inderdaad een goede zaak. In de commissie WVV heeft het ons ook plezier gedaan om te constateren dat GS de aanbevelingen overnemen, al is mevrouw Geldhof niet helemaal tevreden met het niveau van overnemen. Wellicht komt dat in de verdere discussies nog goed.
Ook zegt u dat we keuzes gaan maken binnen het bestaande budget. Ik vind dat altijd een gevaarlijke uitspraak, mijnheer Massom, omdat men zich daarmee op voorhand vastlegt. Maar ik zou als voorzitter van de commissie

WVV graag willen dat we die discussie in februari open ingaan, zodat we met elkaar bepalen wat we willen, wat we kunnen en wat er aan financiële middelen aanhangt.
Hiermee heb ik in grote lijnen de zaken beantwoord. Alles wat hier vandaag is opgemerkt, neem ik mee ter voorbereiding naar de bijeenkomst in februari. Wij verwachten allemaal veel van deze bijeenkomst. Ik kan u vertellen dat niet alleen de Staten dit hebben uitgesproken, maar ook de ambtelijke organisatie, opdat zij weet hoe om te gaan met het PMI en met de onderhoudsniveaus. Door met ons hierover van gedachten te wisselen, is het maken van verantwoorde keuzes mogelijk.

Gedeputeerde **MEERHOF**: Het doet me veel genoegen om vandaag de portefeuillehouder van de Randstedelijke Rekenkamer te zijn, omdat beleidsevaluatie nuttig en nodig is. Ik denk dat de wijze waarop de Staten nu spreken over het rapport dit ook aantoont. Ook vanuit het college wil ik graag aangeven dat het serieus bedoeld is als wij zeggen de aanbevelingen over te nemen. Ik begreep dat in een enkele bijdrage van uw kant is teruggeblikt naar de belangrijkste conclusies en – als het ware – naar de hoor en wederhoor die in het rapport staat vermeld. Daarom zeg ik dat wij de conclusies overnemen. Het betekent ook dat straks de onderhoudsbudgetten zodanig tot stand kunnen komen dat zij ook goed onderbouwd zijn. Die discussie moet verder nog gevoerd worden. Er is ook veel techniek voor nodig. Er is ook communicatie met de ambtenaren nodig. Het college ziet terug op een goede gedachtewisseling in een eerdere commissievergadering en zal zich ook verheugen op de gedachtewisseling in februari. Dat is nodig.
U hebt ook nog een paar andere zaken aangegeven, bijvoorbeeld of er dingen kunnen worden versneld. Eind 2011 is dan een datum die in het stuk staat. We zouden het graag willen. Ik wil ook aangeven, dat van ambtelijke zijde alles geprobeerd zal worden om te versnellen, maar we moeten ermee rekening houden dat we ook goed gekwalificeerde inspecties willen hebben. Versnelling heeft op zich ook zijn prijs. Dat moeten we ons ook realiseren. Waar het sneller kan en dit verantwoord is, zal het worden geprobeerd. Het college zou het op prijs stellen om niet vastgepind te worden op een andere datum dan eind 2011.
Er is een goed inzicht in de stand van zaken en in de kwaliteit van het overige areaal. Wat ons betreft, wordt ook geprobeerd om dat inzicht te betrekken bij het overzicht dat eind 2011 beschikbaar zal zijn. Ook hier geldt dat wat we eerder weten ook eerder met u zullen delen. Maar ik ga ook daarvoor een inspanningsverplichting aan en niet een resultaatsverplichting. In de Staten wordt voor een klein deel vooruitgelopen op de discussie over de eerste begrotingswijziging. Er wordt zelfs al vooruitgelopen op de discussie over de te kiezen kerntaken. Ik zou daarover op dit moment niet al te veel willen zeggen behalve dan dat we hierover nog voldoende met elkaar kunnen spreken. Er is op het gebied van de kerntaken een discussie tussen velerlei beleidsvelden. Het college heeft er op dit moment nog geen opvatting over.

Tweede termijn

De heer **VAN ULZEN** (GL): Het gaat natuurlijk om de totale afweging hoe je investeert en onderhoud pleegt. Die discussie zal op menig podium en zeker hier nog terugkomen, zeker in relatie tot de kerntakendiscussie. Waar het ons nu om gaat, de gedeputeerde heeft toezeggingen gedaan die niet echt hard zijn en ik heb begrip voor zijn positie, waar het gaat om het verzoek om het actuele beeld van het provinciale kunstwerkareaal naar voren te halen. U geeft daarop als antwoord dat we het gaan proberen en dat wat we eerder weten we eerder gaan meedelen. Wij zouden het heel plezierig vinden als dit wat strakker en abstracter in de tijd wordt gezet. Ik weet dat u nu in een onmogelijke positie wordt geplaatst – het is niet eens uw portefeuille – maar eerder weten en eerder meedelen vind ik wat vaag. Wij zijn ook niet de enige partij die dit aan u vraagt. Ook de VVD heeft erom gevraagd. Ik zou

daarom van de gedeputeerde verlangen om iets dieper op de vraag in te gaan.

De heer **MASSOM** (PvdA): Blijkbaar heeft mevrouw Eelman niet goed naar mij geluisterd, omdat ik in mijn eerste termijn heb aangegeven dat de balans tussen wegen en openbaar vervoer in stand moet worden gehouden. Verder heeft de Randstedelijke Rekenkamer niet gezegd dat de provincie een achterstallig onderhoud heeft ten gevolge van minder middelen. Deze conclusie is in het rapport niet getrokken. De rekenkamer zegt hierover dat het beleid van de provincie ten aanzien van het beheer en onderhoud van kunstwerken in geringe mate doeltreffend en doelmatig is. Deze uitspraak van de rekenkamer betekent niet dat de provincie automatisch meer geld krijgt om aan wegen te besteden. Dit naar aanleiding van de opmerking van de heer Kraak. Veel burgers in Noord-Holland klagen ook over het openbaar vervoer. Dat blijkt voldoende uit krantenberichten.
Toepassing van planmatig beheer en onderhoud leidt tot meer efficiëntie. Meer efficiëntie wordt niet alleen bereikt door extra geld in te zetten, maar door een betere aansturing van projecten, door het maken van betere keuzes (bijvoorbeeld tussen vast en variabel onderhoud of tussen exploitatie en investeringen) en door het maken van een betere planning. Ik ga hier niet verder op in. We wachten de discussie in februari hierover af.

De heer **KRAAK** (VVD): Mijnheer Massom, als gezegd wordt dat het beleid in geringe mate doeltreffend en doelmatig is ingericht, dan kan dit ook betekenen dat het in grote mate meer doeltreffend en doelmatig moet worden ingericht en dat een deel van de zaken die nodig zijn om het doeltreffend en doelmatig in te richten om extra financiën vraagt. U zegt dat het met efficiency en al dat soort zaken gedaan kan worden zonder geld erbij. Ik onderschrijf dat dus niet. De gedeputeerde heeft over 2011 gezegd dat hij gaat kijken wat het is en het meeneemt, en uiteindelijk zegt om het toch maar te laten zoals het in het stuk staat … Ik vind dat zo mogelijk een eerdere datum op zijn plaats is.

Mevrouw **GELDHOF** (D66): U zegt dat het volgens u niet mogelijk is om het met doelmatiger en efficiënter werken beter te doen. Waar leidt u dat af?

De heer **KRAAK** (VVD): Ik heb dat niet gezegd. Ik heb gezegd dat als er staat dat beleid in geringe mate doeltreffend is, dit betekent dat je bij het doeltreffender maken van beleid van geringe mate naar een betere mate van doeltreffendheid gaat. Dat is gewoon goed Nederlands.

Mevrouw **GELDHOF** (D66): U gaf aan dat u meende dat er altijd geld bij moest.

De heer **KRAAK** (VVD): Nee, dat heb ik niet gezegd. Ik heb gezegd dat om dingen doeltreffend en doelmatig in te richten het niet altijd kan via efficiencymaatregelen of andere maatregelen, maar dat er soms ook delen van maatregelen nodig zijn die misschien geld kosten.

Mevrouw **GELDHOF** (D66): Door de manier waarop u het zei, gaf u aan dat het eigenlijk altijd geld zal kosten. Die mening deel ik niet.

De heer **KRAAK** (VVD): Er zal waarschijnlijk wel eens geld bij moeten.

De heer **MASSOM** (PvdA): Mevrouw Geldhof heeft het heel goed gezegd: onze voorkeur gaat er niet in eerste instantie naar uit om meteen geld over de balk te gooien. Nee, eerst efficiëntie en betere planning, bekijken of je betere en andere keuzes kunt maken, en pas daarna bekijken of je meer geld nodig hebt.
Mijnheer Kraak, in het rapport staat dat de provincie onvoldoende inzicht heeft in het eigen areaal. Denkt u dat dit komt door geldgebrek?

De heer **KRAAK** (VVD): Eerst naar aanleiding van uw eerste opmerking. Natuurlijk heb ik niet gezegd dat ik ergens meteen een bak met geld in wil gooien. Dat kunt u van mij ook niet verwachten. Maar als je de afgesproken discussie begin februari gaat voeren, dan kan uit die discussie tevoorschijn komen dat voor een aantal maatregelen meer geld nodig is. Dat betekent dat we dan vooruitlopend op de voorjaarsnota 2010 met mogelijkheden kunnen komen. Misschien dat er een amendement komt dat uw partij ook wil ondertekenen. Het is afhankelijk van de discussie die we gaan voeren. U moet niet selectief luisteren.
Wat was uw tweede vraag?

De heer **MASSOM** (PvdA): Ja, over selectief luisteren gesproken. Als het een geldprobleem is, wat vindt u van de conclusie dat het onvoldoende inzicht ….

De heer **KRAAK** (VVD): U doelt op de inventarisatie van de kunstwerken en dat je zonder een goede inventarisatie niet kunt zeggen of je al of niet meer geld nodig hebt?

De heer **MASSOM** (PvdA): Ik merk nu dat de heer Kraak beide vragen niet goed heeft beantwoord. Bent u het eens met de juistheid van de volgorde van eerst efficiëntie en betere planning en pas daarna eventueel extra geld? U geeft hierover geen duidelijk antwoord. Mijn tweede vraag is: u zegt dat het probleem wordt veroorzaakt door onvoldoende geld, maar denkt u ook dat het onvoldoende inzicht in het areaal door gebrek aan geld komt? Daarop geeft u mij geen antwoord.

De heer **KRAAK** (VVD): Ik heb op de eerste vraag wel goed antwoord gegeven. Ik heb namelijk duidelijk verwezen naar de discussie die we over het onderhoud en dergelijke gaan voeren. Dat zal in eerste instantie een discussie zijn over efficiency en doelmatigheid, enzovoorts. Uit die discussie kan tevoorschijn komen dat er maatregelen moeten worden genomen die geld kosten. Dat is toch een duidelijk antwoord?
Ik denk dat het ook mogelijk is om de inventarisatie van het kunstwerkareaal naar voren te halen om inzicht te krijgen. Als je dat doet, dan zijn daaraan kosten verbonden (inzet van mensen, nemen van foto’s). Dus ook hiervoor is het mogelijk dat er extra geld nodig is.
Het gaat er niet om of het geld kost. Het gaat erom of je de maatregelen naar voren kunt halen (en dat kan wel eens geld kosten), zodat je sneller en eerder inzicht hebt in de onderhoudstoestand van de kunstwerken.

Mevrouw **EELMAN** (Voorzitter commissie WVV): Ik constateer dat de Staten vandaag zeggen tegen de gedeputeerde om nog eens te kijken naar de einddatum 2011 en om het naar voren te halen opdat wij er ook sneller mee aan de slag kunnen gaan en wij sneller inzicht zullen hebben. Daarvan heeft de commissievoorzitter WVV stevig nota genomen. Wij zullen bij de voorbereiding daarover nog eens uitgebreid spreken. Ik zeg u toe dat we daarover ook in de commissie nog eens gaan spreken en met de gedeputeerde WVV over van gedachten wisselen opdat we met elkaar kunnen afwegen om eventueel de benodigde extra middelen in te zetten. Mijnheer Massom, ik vind het spijtig als ik de indruk wek dat ik u verkeerd heb begrepen. Ik zei alleen dat u alvast een voorsprong neemt, maar dat u zich op voorhand niet vast moet laten zetten. U hebt het nu genuanceerd door te zeggen dat u ook vooral eerst wil kijken naar efficiency en andere zaken die daarmee te maken hebben om pas daarna te bekijken hoe u met het budget van de infrastructuur en openbaar vervoer wil omgaan. Dat standpunt is heel helder en duidelijk. Ik denk dat wij vandaag genoeg hebben aangeleverd om de commissievoorzitter en de griffier de gelegenheid te geven om de voorbereiding voor een bijeenkomst over beheer en onderhoud van onze infrastructurele werken in te kunnen gaan.

Gedeputeerde **MEERHOF**: Ik ben redelijk helder geweest over de datum eind 2011: waar het sneller kan, zal het sneller gaan. Het is dus een

inspanningsverplichting. Ik ga nu geen resultaatsverplichting aan, omdat een hogere snelheid met de beschikbare middelen op dit moment niet mogelijk is. Ik hoor vanuit de Staten stemmen (de heer Kraak gaf er duidelijk uiting aan) om er extra middelen voor over te hebben. Ja, als u daarvoor extra middelen over hebt en er is voldoende inspectie beschikbaar waarvan de kwaliteit kan worden gegarandeerd enzovoorts, dan zou een versnelling geforceerd kunnen worden. Maar ik zou er bij u op willen aandringen om ook nadrukkelijk de kwaliteit in de gaten te houden. Snelheid en kwaliteit verhouden zich niet altijd goed tot elkaar. Mocht u dit debat al of niet gelardeerd met enige middelen willen voortzetten, dan staat u dat natuurlijk altijd vrij, mits u dat doet op een moment waarbij u ook middelen alloceert.

De **VOORZITTER**: We zijn hiermee aan het einde gekomen van de discussie. Ik dank mevrouw Eelman voor haar inzet. We gaan over tot de stemming over de voordracht Beheer en onderhoud kunstwerken (rapport Randstedelijke Rekenkamer). Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Nee. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

De heer **DE GRAAF** (SP): De SP-fractie sluit zich aan bij de bevindingen van de Randstedelijke Rekenkamer. We zijn blij dat GS ze overnemen. We vinden het jammer dat de indruk is gewekt dat er in het verleden het een en ander is misgegaan. Zo'n achterstand manifesteert zich namelijk niet zomaar. Wij hopen ook dat de actualisatie van het beeld van de kunstwerken zo snel mogelijk naar ons toekomt. Volgens ons is dat ook in het belang van de provincie, omdat het van invloed is op het budget. Het is goed om dat helder voor de geest te hebben.

De **VOORZITTER**: Meer stemverklaringen? Wenst iemand aantekening? Nee. Wie is voor de voordracht Beheer en onderhoud kunstwerken (rapport Randstedelijke Rekenkamer)? De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De voordracht 78 is unaniem aangenomen (48 stemmen voor).

De brief voor agendapunt 14 is aan u uitgereikt. We gaan nu verder met agendapunt 13.

13. STATENVOORDRACHT 'VAART IN DE ZAAN'
(VOORDRACHT 68)

De heer **PUTTERS** (SP): Het spijt me dat de gedeputeerde er nog niet is.

Gedeputeerde **BOND**: Als het gaat over varen, dan neem ik alles over.

De heer **PUTTERS** (SP): Ik kom even terug op de opmerking van de heer Van Ulzen: jammer dat de gedeputeerde niet met de trein naar Den Haag gaat. De vorige gedeputeerde deed dat wel en was altijd op tijd.
Vaart over de Zaan. In het hartje van Zaandam lag een sluizencomplex met accijnshuisjes. In de veertiende eeuw was hier slechts een dam, waaraan Zaandam haar naam ontleent. In de rivier de Zaan werden de schepen over de dam heen getrokken. Later in de zeventiende en achttiende eeuw kreeg de dam sluizen. Bij de grote sluis zit nu het gemaal. Het gemaal was er voor de zuivering van het Zaanwater naar de Achterzaan. Later kwam daar nog een sluis bij, de Wilhelminasluis. Dat gebeurde in 1903. Dankzij de voormalige bewoner van paviljoen Welgelegen – koning Lodewijk Napoleon – kreeg Zaandam stadsrechten toen hij het scheepvaartverkeer door sluis en wijde wateren aanschouwde. Het blijkt nog steeds doodzonde dat de accijnshuisjes niet bewaard zijn gebleven voor het nageslacht. Ik heb nog een foto bij me.
Vaart in de Zaan. Het onderwerp van de voordracht. Zoals mijn fractie al in de commissie heeft verwoord, zijn wij voor het vervoer over water, en zeker om en nabij Amsterdam. Het rapport van Buck CE is uitgebreid en geeft zowel goede als slechte informatie. In het rapport staat onder andere dat afnemende betrouwbaarheid van de Wilhelminasluis kan leiden tot minder vertrouwen in de binnenvaart. Stremmingen in de vaarweg kunnen ervoor

zorgen dat bedrijven voor een andere modaliteit gaan kiezen, bijvoorbeeld voor wegvervoer. In het verkenningsrapport is een groei voorzien tussen 2005 en 2015 van 2 tot 4% per jaar. Daar deze prognose is gebaseerd op een aantal studies uit de periode 1997-1999 is een actualisatie noodzakelijk. We begrijpen dat er enige druk is om die sluis te gaan verbreden, want het is heel ernstig als men zo dadelijk kiest voor wegverkeer en vermindering van vaarwegen. Wij hopen dan ook dat het heel snel gaat gebeuren.
Toch heeft mijn fractie enkele vragen bij de houdbaarheidsdatum van de bedrijven nabij de Zaan, in Zaandam, Koog aan de Zaan, Zaandijk, Wormerveer en Wormer.
Dan investeren in deze sluis. Veel geld voor een sluis die in wezen geen sluis is, omdat er maar een klein stukje water vervalt. De sluis staat meer op spuien dan op sluisbediening. Het zal echter nodig zijn, omdat het hoogheemraadschap anders niet zo lang bij die sluis was gebleven.
De SP-fractie heeft vanaf deze plek al vaker verkondigd dat het varen in de Zaan met haar elf bruggen een crime is voor de beroepsvaart en zeker ook voor de pleziervaart. De bruggen worden op afstand bediend, wat leidt tot de nodige stremmingen. Daarom is visuele bediening veel beter volgens ons voor de snelle doorvaart en voor de veiligheid op de brug en in het water. Daarbij hebben wij vele malen onze twijfels uitgesproken over de nautische kennis en andere protocolkennis van het personeel, bijvoorbeeld bij het weer teruggeven van de spoorbrug.
We zullen voor de voordracht stemmen, maar wensen wel duidelijkheid over de bediening van de Wilhelminasluis en de beide bruggen (Wilhelminabrug en de Beatrixbrug) nu en in de toekomst nabij deze sluis.
Als dit visueel gebeurt, zoals vroeger toen de sluiswachters zowel de brug als de sluis bedienden, is dat beter voor de afhandeling van de schepen in deze sluis en komen zij qua tijd niet in de problemen met bijvoorbeeld de spoorbrug, mede gezien het feit dat de treindienst over de spoorbrug behoorlijk is toegenomen.
Ook zou de gedeputeerde ons nog een toelichting geven op de Zaanbrug nabij Wormerveer en Wormer. Hoe steekt de gemeente Wormerland in dit project en is te verwachten dat zij bijdraagt aan het hele project Vaart in de Zaan? Pas dan krijgen we echt vaart in de Zaan.

De heer **STEVENS** (CDA): De CDA-fractie maakt enkele korte opmerkingen bij dit voorstel. De Zaan is een belangrijke achterlandverbinding vanuit het Noordzeekanaalgebied. Overheden, Kamer van Koophandel en transportorganisaties zetten zich al jaren in om vaart in de Zaan te krijgen. We gaan met de voorliggende overeenkomsten een heel belangrijke stap voorwaarts zetten om vaart in de Zaan te brengen en om de economische kansen van het achterland van het Noordzeekanaalgebied te vergroten.
We zijn blij dat het is gelukt om met het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier tot overeenstemming te komen over de vernieuwing en de aanmerkelijke verbreding van de sluis, waarbij ook de Wilhelminabrug wordt meegenomen. In de commissie is hierover een jaar geleden pittige discussie gevoerd.
Er is nog een tweede overeenkomst: de overeenkomst over de Zaanbrug. We hebben begrepen dat daarover nog opmerkingen zijn te maken. Ik laat het graag over aan Statenlid Van Ulzen. We wachten af hoe de gedeputeerde daarover oordeelt en zullen daarna al of niet onze steun hieraan verbinden.
We ondersteunen in elk geval de eerste overeenkomst (over de Wilhelminasluis) en de daarvoor gevraagde budgetten.

De heer **HARTEVELD** (VVD): De VVD is zeer tevreden met het voorliggende ontwerpbesluit. Daarom wil de VVD alle betrokkenen complimenteren, want het is een lang en soms ook log (met vijf partners) traject geweest dat uiteindelijk tot een heel goed resultaat heeft geleid.
Er is echter enige reden tot zorg. Het is al enkele keren gememoreerd. Medio oktober zou met alle partners een overeenkomst zijn bereikt, maar begin december blijkt er nog steeds discussie te zijn in Wormerland. Wormerland zou als partner 6,25 miljoen euro bijdragen.

Dat is een redelijk groot bedrag.
Het PMI zegt over de start bij dit ILG-project dat uitvoering zou plaatsvinden van 2012 tot 2014. Het is misschien prematuur, maar ik wil gedeputeerde vragen om te bezien om dit project naar voren te halen, zodat het eerder kan starten. De Wilhelminasluis verkeert in een slechte staat en heeft een snelle aanpak nodig.

De heer **VAN ULZEN** (GL): Wij zijn blij met de voordracht. Vooral de titel spreekt ons zeer aan: Vaart in de Zaan. Wij kunnen dan ook in principe achter deze voordracht staan. We zullen wel enkele vragen stellen over de onderhandelingen inzake de Zaanbrug.
De Zaan is een hoofdvaarweg en op deze manier wordt uitvoering gegeven aan de beleidsvoornemens uit de netwerkstrategie van vaarwegen. Het is voor de lange termijn belangrijk om deze vaarweg goed op orde te brengen, ondanks dat er sprake is van een economische crisis en er weinig of in elk geval minder vervoer over water plaatsvindt. Hierdoor wordt meer vervoer over water mogelijk en is er een alternatief voor vervoer over de weg (die daardoor hopelijk minder overvol wordt). Ook de leefbaarheid en de luchtkwaliteit zijn met deze investeringen gediend. We zijn de gedeputeerde dankbaar voor het toevoegen van een goed financieel overzicht zodat duidelijk is wie wat betaalt. We zijn ook dankbaar met het onderhandelingsresultaat dat het Rijk een vaste bijdrage heeft toegezegd. We begrijpen dat zaken eventueel kunnen fluctueren, maar in grote lijnen staat alles vast.
Ik ben afgelopen zondag gebeld. Uit dat telefoongesprek bleek dat de gedeputeerde er mogelijkerwijs nog niet uit is met het college van Wormerland aangaande de Zaanbrug. Het schijnt dat het college van Wormerland opteert voor een mogelijk andere ligging. Daarnaast schijnt de wethouder van Financiën een afwijkend standpunt in te nemen over de financiële bijdrage. In principe is dit een probleem van het college van Wormerland, mits die zes miljoen euro ‘over de brug komt’.
Kortom, is het zo dat de gedeputeerde – zij gaf het zelf ook al enigszins zo aan in de commissie WVV – nog in gesprek is met het college van Wormerland? Moeten we dan niet wachten op de uitkomst van die gesprekken? Welke invloed hebben die besprekingen op de bijdrage van zes miljoen euro van Wormerland?

De heer **MASSOM** (PvdA): Mijn fractie is blij met deze voordracht. Het is een stap in de richting van meer vervoer over water. Mijn fractie heeft zich in de commissie sterk gemaakt voor de keuze om de Wilhelminasluis te vernieuwen en te verruimen in plaats van te onderhouden. Ik wil daarom hier ook terugkijken naar de inzet door oud-gedeputeerde Mooij. Hij heeft zich altijd ingezet voor verruiming van de Wilhelminasluis. De resultaten daarvan zijn positief. Er wordt een bedrag van 62 miljoen euro bij elkaar gehaald om ervoor te zorgen dat bruggen in een goede staat van onderhoud worden gebracht en er meer vervoer over water mogelijk is. De Zaan staat bekend als een landelijk knelpunt voor de binnenvaart. Het ligt direct aan het Noordzeekanaal. Het lijkt me met het oog op de begrotingsdiscussie van volgende week een goede investering.
In de overeenkomst hebben vijf partijen met elkaar afgesproken om deze investering te doen. De provincie Noord-Holland heeft het projectmanagement naar zich toegetrokken en heeft afgesproken om de financiële risico’s op zich te nemen. Verder is afgesproken om het project op een innovatieve manier uit te voeren. Hoe groot is de kans op het zich voordoen van financiële risico’s? Is het juist dat de provincie volledig verantwoordelijk is voor de financiële risico’s? Zo ja, wat betekent dat voor ons?
Financiële risico’s kunnen ook ontstaan door technische problemen en door onvoorziene omstandigheden. Een innovatieve aanbesteding kan bijvoorbeeld hoger uitvallen dan geraamd. We hebben in de commissie aan de gedeputeerde gevraagd om een financieel overzicht. Aan dat verzoek heeft de gedeputeerde voldaan. We hebben ook gevraagd om een overzicht

van mogelijke financiële risico's. We hebben dat laatste overzicht niet gekregen.
Ten slotte vragen we aandacht voor de bediening van de bruggen. Er zijn elf bruggen over de Zaan. Een aantal daarvan worden door de provincie bediend, terwijl de andere bruggen door de gemeente Zaanstad worden bediend. Het zou mooi zijn als de provincie zich voor de totstandkoming van een blauwe golf inzet, zodat alle bruggen zodanig worden bediend dat een schip zonder vertraging kan doorvaren en het autoverkeer er zo min mogelijk last van ondervindt. Hoe denkt de gedeputeerde over dit idee?

De **VOORZITTER**: Ik wil rust vragen in de zaal. Er wordt erg veel gepraat buiten de microfoon om.

Gedeputeerde **BOND**: Dank voor alle complimenten. Ik zal ze ook overbrengen aan oud-gedeputeerde Mooij. Hij heeft inderdaad een belangrijke rol gespeeld in het proces. Ook zal ik ze overbrengen aan zijn opvolger, mevrouw Post. Gedeputeerde Post neemt de afronding voor haar rekening.
Aan u wordt vandaag gevraagd om goedkeuring te hechten aan twee bestuursovereenkomsten. Ik constateer dat in de Staten verschillend wordt geoordeeld over de beide bestuursovereenkomsten.
De heer Massom heeft vragen gesteld over de financiële risico's. In artikel 9 van de bestuursovereenkomst staat dat partijen opnieuw bij elkaar komen als zich gedurende het proces onvoorziene problemen mochten voordoen. Een andere vorm van risicodekking is dat de aanbesteding nog moet worden uitgevoerd. Natuurlijk proberen wij op een innovatieve manier aan te besteden, zodat de risico's bij de (uitvoerende) aannemers komen te liggen. Een behoorlijk deel van de risico's kan op die manier worden gedekt.
Het gaat inderdaad om een pittige investering, zoals de heer Putters zegt. Het is wel nodig. Het kan een nog belangrijkere vaarroute worden. De oorsprong van het probleem dat we nu proberen op te lossen ligt voor een klein deel bij het feit dat de Zaan een rivier is. Daardoor heeft de Zaan namelijk een bocht. De mogelijkheden voor vaart in de Zaan worden met de voorgestelde oplossingen in belangrijke mate vergroot en versneld. De versnelling is met name van belang voor de concurrentiepositie van de binnenvaart in relatie tot het wegvervoer. Ik heb het belang van dat uitgangspunt Statenbreed ook horen zeggen in de commissie. Deze notitie draagt daaraan bij. We zijn het daarover allemaal eens.
De techniek van de brugbediening - visueel en op afstand - ontwikkelt zich zo snel dat het de technische mogelijkheden voor de planning van 2012 – 2014 positief beïnvloedt. Verbetering van de beveiliging en de blauwe golf zijn uitgangspunten waar het college achter staat om het vervoer over water zo goed mogelijk te faciliteren.
Het is afhankelijk van de snelheid van de aanbesteding en de technische ontwikkelingen of de geplande uitvoering 2012 – 2014 naar voren kan worden gehaald.
Ik heb een toezegging gedaan over het financiële overzicht in de commissie WVV. De wethouder Financiën neemt een afwijkend standpunt in, zoals bekend. De besprekingen met de gemeente Wormerland gaan over de door de provincie afgewezen 10% in eerste aanleg. De bestuursovereenkomst onder het voorliggende besluitpunt 2 (het goedkeuren van de bestuursovereenkomst Zaanbrug) gaat over de brug op de huidige locatie. De bestuursovereenkomst dekt ook het financiële deel en de overeenkomst met Wormerland af. Wormerland vraagt iets dat de provincie niet wil, namelijk onderzoek doen naar een nieuwe locatie waarbij deze brug honderd meter wordt verplaatst.

De heer **GERSTELING** (SP): Mijn interruptie gaat over de visuele bediening van de bruggen. Natuurlijk, de techniek staat niet stil. Maar ik weet dat de camera's bij de bruggen nu niet goed functioneren op de Zaan. Het gaat mij om de bediening van de sluis in combinatie met de nieuwe brug en de Beatrixbrug. Deze bruggen zullen altijd enige tijd vertraging ondervinden, omdat zij op afstand worden bediend. Als de boot klaar is en hij kan eruit,

kan de brug gelijk open. Daaraan ontbreekt het. Er zijn klachten van Schuttevaer dat de spoorbrug vaak wordt gemist door soms een, twee of drie seconden en meestal tien of twintig seconden. De boten kunnen niet remmen zoals auto's dat kunnen. Daardoor zit er een tijdsdruk op de spoorbrug en zijn er vaak problemen. Dat leidt juist niet tot vaart in de Zaan. Daarom moet hier aandacht aan worden besteed, vooral voor de Schuttevaer.

Gedeputeerde **BOND**: In de commissie is het alternatief genoemd dat de bediening in een hand wordt gehouden. De regie van de bediening over de brug en de sluis wordt daarbij niet verspreid, maar is dan een totaalcomplex om de vaart in de Zaan te houden. Je gaat een welles-nietesverhaal krijgen door hierover discussie aan te gaan. Maar je hebt heel grote voordelen door de bediening van het hele complex vanuit een regiekamer te regelen, zeker voor wat betreft de snelheid. Je kunt dan afstemmen en de blauwe golf heel dicht naderen.
Het verschil van mening met Wormerland ligt erin dat de provincie heeft toegezegd om in het onderzoek (de hoogte van) de meerkosten mee te nemen voor het verleggen van de brug met honderd meter. Verlegging heeft natuurlijk een aantal infrastructurele consequenties. De provincie heeft daarover gezegd aan de gemeente Wormerland dat zij het doet op verzoek van de gemeente en dat die kosten daarom voor rekening van de gemeente moeten zijn. Daarover gaat nu de discussie met de gemeente. Afgelopen vrijdag is hierover nog ambtelijk overleg gevoerd met de wethouder. De voorliggende bestuursovereenkomst gaat echter over de huidige locatie.

De heer **VAN ULZEN** (GL): Ik heb een vraag ter verduidelijking. Is de provincie bereid om mee te werken aan een onderzoek naar een eventuele nieuwe locatie voor de brug?

Gedeputeerde **BOND**: Ja. De gedeputeerde Verkeer en Vervoer heeft in het overleg toegezegd dat ze in het onderzoek wil meenemen wat de meerkosten zijn en om daarna met elkaar om tafel te gaan zitten om de financiële gevolgen hiervan te bespreken. De voorliggende bestuursovereenkomst – waarover vandaag aan de Staten wordt gevraagd om een besluit te nemen – gaat sec over de huidige locatie van de brug.

De heer **LOGGEN** (VVD): Realiseert de gedeputeerde zich dat de brug aan de kant van Zaanstad (dus niet aan de kant van Wormerland) bij verplaatsing met honderd meter aanlandt in een vrij oud park? Als je de vaart *uit* de Zaan wil halen, zou je die discussie met de omwonenden moeten gaan starten (want we weten allemaal dat het dan nooit gaat gebeuren).

Gedeputeerde **BOND**: Dat is niet de vraag geweest die aan de gedeputeerde is gesteld. De gedeputeerde is alleen gevraagd om in het onderzoek mee te nemen wat de financiële consequenties zijn van het verleggen van de brug. Wat u zegt komt er later bij. De voordracht gaat hier niet over. De voordracht gaat over de huidige locatie.

Tweede termijn

De heer **PUTTERS** (SP): We plaatsen enkele vraagtekens bij de openbaarheid van de overeenkomsten, want er zijn verschillende versies. Bij de een staat de burgemeester van Wormerland eronder, terwijl bij de ander Wormerland ontbreekt. Kan de gedeputeerde duidelijkheid verschaffen over artikel 15 lid 2? U kent ons standpunt over geheimhouding.
De beantwoording over Wormerland is ook niet helemaal duidelijk. Gaat de brug in noordelijke richting - en zij daardoor aansluit op de weg vanaf het station in Wormerveer, zodat je niet de kromming rechtsaf krijgt - en dan over de Zaan of gaat de brug in zuidelijke richting (dan wordt het een probleem, ik ben dat met de heer Loggen eens)? Ik zie bij een verplaatsing

in noordelijke richting niet zo'n probleem (wat het plantsoen en dergelijke betreft).

De heer **WELLINK** (SP): Ik heb een aanvulling op de heer Putters. Het gaat om die twee overeenkomsten. In de ene overeenkomst staat in artikel 15 lid 1 en in de andere staat in artikel 15 lid 2 dat partijen zich verbinden over en weer in het kader van de uitvoering van de overeenkomst de uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie geheim te houden. Er worden dus verschillende artikelnummers gebruikt.

De heer **VAN ULZEN** (GL): Het gaat ons om vaart in de Zaan. Het is heel belangrijk om dat erin te houden. Maar het is ook belangrijk dat alle partijen daarin participeren en er (liefst) voor 100% van zijn overtuigd dat het belangrijk is. Wij kunnen leven met de toezegging van de gedeputeerde dat de provincie meewerkt aan een onderzoek voor een nieuwe locatie van de brug. We hopen dat dit in een open sfeer gebeurt en wel dusdanig dat het oplossend is voor alle partijen.

De heer **MASSOM** (PvdA): Ik ben heel blij met de toezegging van gedeputeerde Bond dat er een blauwe golf aankomt. Ik zou in de commissie aan de gedeputeerde willen vragen wanneer het wordt ingevoerd, omdat het afstemming vraagt met andere vaarwegbeheerders. Het is fantastisch nieuws voor de scheepvaart in Nederland. Ik hoop dat zij dat van ons te horen krijgen.
Gedeputeerde Bond heeft gezegd dat de provincie de andere partijen bij elkaar roept als er meer geld nodig is en hun zal vragen om dat geld op tafel te leggen. Dat is mogelijk bij de aanbesteding van het werk, maar wat als tijdens de uitvoering blijkt dat er miljoenen meer nodig zijn doordat zich onvoorziene omstandigheden voordoen, zoals vervuiling, en de aannemer verwijst naar de opdrachtgever (de provincie)? Wat doet de provincie dan nadat zij alle partijen bij elkaar heeft geroepen? Zullen zij niet beweren dat de provincie rijk genoeg is? Welke macht kan de provincie tijdens de uitvoering op de andere partijen uitoefenen?

Gedeputeerde **BOND**: Het gaat Wormerland inderdaad om aansluiting op het deel waarop ook de heer Loggen doelde. Zaanstad is daarmee niet blij. Maar de toezegging betreft alleen het onderzoek en de financiële consequenties.
De overeenkomst inzake de Wilhelminasluis hoeft niet te worden ondertekend door Wormerland, want het heeft geen betrekking op haar gemeentegrenzen.
Op 17 maart staat de behandeling geagendeerd in de gemeenteraad van Wormerland. Alle signalen wijzen erop dat Wormerland akkoord gaat met deze bestuursovereenkomst. De onderhandelingen met de gedeputeerde over de tweede locatie zijn min of meer afgerond door de toezegging dat het wordt meegenomen in het onderzoek. We zullen goed contact houden met Wormerland over het financiële overzicht en de toezegging. Dat is voor het hele project van belang. De ketting is wat dat betreft zo sterk als de zwakste schakel. We hebben er een goed gevoel bij dat het ook met Wormerland goed zal komen.
De 10% ruimte zit al in het financiële verhaal. Er zit dus een 10% risicofactor in. Artikel 9 lid 1 van de overeenkomst zegt dat alle partijen bij elkaar komen als zich onvoorziene omstandigheden mochten voordoen.
Dit deel is geheim vanwege de aanbesteding. Het gaat altijd op deze wijze. Je moet op een goede manier onderhandelen.

De **VOORZITTER**: We zijn dan toe aan de besluitvorming over de voordracht Vaart in de Zaan. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Een stemverklaring?

De heer **STEVENS** (CDA): Ik ben nog een verklaring schuldig over mijn aanvankelijke terughoudendheid over de tweede overeenkomst. Wij kunnen

volledig met het voorstel instemmen nu wij de reactie van de gedeputeerde hebben gehoord.

De **VOORZITTER**: Andere stemverklaringen? Aantekeningen?

De heer **PUTTERS** (SP): Wij willen enig voorbehoud maken bij deze voordracht, omdat we graag willen weten hoe het verdergaat inzake Wormerland en we daarop daadwerkelijk antwoord hebben gekregen. Het is voor de tekst van de voordracht belangrijk. De Zaanbrug is eigenlijk een verkeerssluis in dit geheel. Ik begrijp wel dat de gedeputeerde door de afwezigheid van de verantwoordelijke gedeputeerde voor de leeuwen wordt gegooid ....

De **VOORZITTER**: Dit is bijna een derde termijn. Een korte stemverklaring graag.

De heer **PUTTERS** (GS): Ik wil duidelijkheid over Wormerland.

Gedeputeerde **BOND**: Het antwoord van gedeputeerde Post had niet verschild van mijn antwoord. Als de bestuursovereenkomst moet worden veranderd, komt de gedeputeerde daarop terug in de commissie.

De heer **MASSOM** (PvdA): De fractie van de PvdA stemt voor de voordracht. Wij vragen GS om nog eens naar de financiële risico's bij onvoorziene omstandigheden in de relatie tussen de provincie als opdrachtgever en de aannemer als opdrachtnemer te kijken.

De **VOORZITTER**: Verder geen stemverklaringen? Nee. Ik breng het voorstel in stemming, Statenvoordracht Vaart in de Zaan (voordracht 86). Ik open de stemming. De stemming is gesloten. De voordracht is unaniem aangenomen (48 stemmen voor).

14. REACTIE PS OP VOORONTWERP RIJKSINPASSINGSPLAN GASOPSLAG BERGERMEER

De **VOORZITTER**: U hebt de brief over dit agendapunt uitgereikt gekregen. Er is verzocht om een leespauze en de mogelijkheid van een standpuntbepaling. Ik schors daarvoor de vergadering voor twintig minuten (tot 17.05 uur). Ik stel voor om daarna de vergadering af te ronden. Het eten staat klaar vanaf 17.15 uur.

Er volgt een schorsing van twintig minuten.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering (17.05 uur). Ik zoek de heer Kraak, voorzitter van de commissie ROG. Hij is voorzitter van de commissie die de brief heeft opgesteld. Ik inventariseer of er inhoudelijke opmerkingen zijn over de brief.

De heer **TALSMA** (PvdA): Wij zijn het inhoudelijk helemaal eens met de brief. In de brief is voldoende verwoord wat onze fractie vindt over dit verhaal.

De heer **BRUINS SLOT** (CDA): Ik heb twee opmerkingen. Zij zijn niet van essentieel belang in die zin dat we de hele brief willen omzetten. Op bladzijde 1 wordt ervan gerept dat PS graag betrokken hadden willen zijn bij het voorontwerp (dat moet trouwens zijn het voorvoorontwerp). Velen in deze zaal (en in GS) zullen anderhalf jaar geleden gedacht hebben dat het rijk de hete kolen uit het vuur moet halen, omdat het een rijkstaak is. Mijn vraag is daarom: is het wel zo stellig als in de brief wordt geformuleerd in de zin die begint met 'De provincie, zowel GS als PS, had eerder bij het voorontwerp betrokken kunnen worden'? Als het zo stellig is, dan vind ik dat het tweede deel van deze zin luidend 'daarmee voldoende draagvlak te creëren' geen opgeld doet, omdat het ook wel eens andersom zou kunnen

zijn als je als provincie je ermee bemoeit en de bevolking je vervolgens op je vestje spuugt over de gemaakte keuze. Ik zou daarom het woord ‘wellicht’ achter ‘daarmee’ willen toevoegen. Dan zet je je ook niet scherp af tegen het ministerie. Ik vind de zin op zichzelf zoiets van ‘wil je nog een robbertje vechten met ons of niet’. Ik vind dat onverstandig gelet op het vervolg van de brief, omdat wij nogal wat vragen.

De **VOORZITTER**: Hoe wilt u precies de zin redigeren?

De heer **BRUINS SLOT** (CDA): Een aanvulling met het woord ‘wellicht’ achter het woord ‘daarmee’ (pagina 1, derde alinea, tweede zin).
Mijn tweede opmerking heeft betrekking op pagina 3, tweede volledige alinea (die alinea begint met: ‘Het aanleggen van de piekgasinstallatie’). Als je praat over compensatie moet je daar ook de opmerking maken dat compensatie nogal wat geld kost. Het gaat daarbij om miljoenen en om veertig of zelfs tachtig hectare. Het zal heel veel geld kosten, waar je ook de compensatie creëert. Ik vind dat je een zin moet opnemen dat dit ook een consequentie is die bij het Rijk moet worden gevoegd. Compensatie lijkt heel erg gemakkelijk ‘zo van, we wijzen een stuk aan, en dat is het’, maar ik vind dat je daar een financieel deel moet opnemen omdat het een argument is om vervolgens te kiezen voor de eerder genoemde locatie (het MOB-complex).
Verder gaan wij uiteraard akkoord met de inhoud van de brief.

De **VOORZITTER**: Nog andere opmerkingen over de inhoud van de brief?

De heer **GERSTELING** (SP): Er is een prima reactie van GS geschreven naar het Rijk. Ook wij zijn – net als het CDA – van mening dat het beter was geweest als PS in een veel vroeger stadium waren betrokken, zodat er dan wellicht een beter resultaat uit had kunnen komen.
De opmerking gaat wat ons betreft echter wat verder. Zoals het nu is gegaan, is het niet voor herhaling vatbaar. In nieuwe zaken waarin sprake is van een voorvoorontwerp rijksinpassingsplan moeten GS en PS in een vroeg stadium betrokken worden. Wij moeten ons dat zelf ook opleggen en dus niet denken dat het Rijk het maar doet.
De brief is heel helder. Het voorliggende is niet transparant en ontbeert een aantal steekhoudende onderbouwingen. Ik vind dat het meest treffende bij de een tijd geleden ontvangen voorlichting van het Rijk. Dat was niet om van achterover te slaan. Wij vinden dat veel beter in beeld moet worden gebracht wat de maatschappelijke kosten en baten zijn van alternatieven en combinaties daarvan.
Wij kunnen akkoord gaan met de door het CDA gedane suggestie om het woord ‘wellicht’ toe te voegen, omdat het geen wet van Meden en Perzen is dat je een beter resultaat krijgt. Ook de opmerking over de compensatie – dat het flink wat geld kost – kan er wat ons betreft in worden opgenomen. Wij zullen dus de geredigeerde brief steunen.

De **VOORZITTER**: Meer opmerkingen vanuit de fracties? Nee. Ik begrijp dat op pagina 1 het woord ‘wellicht’ moet worden toegevoegd. Dat geeft geen problemen? Op pagina 3 is mij de tekstuele aanpassing onduidelijk gebleven. Er is opgemerkt dat de compensatie heel veel miljoenen kost, maar er is geen tekstvoorstel gedaan.

De heer **BRUINS SLOT** (CDA): Als iedereen ermee akkoord gaat om er een financieel paragraafje in op te nemen … Waar in die derde alinea op pagina 3 staat ‘ten koste van het landelijk gebied’ kan worden toegevoegd ‘en tevens ten koste van de rijksschatkist’. Dan geef je tenminste aan wie het betaalt. Ik hoor geroezemoes. Iedereen is bang om dat met name te noemen, maar ik vind dat je het wel moet noemen. Neem een zin op die wellicht al is verwoord in de brief van GS, met andere woorden: dat kan ook een handvat zijn. Het gaat er mij om dat het ten koste gaat van middelen en dan overwegend van de schatkistmiddelen.

De **VOORZITTER**: Ik interpreteer dit als volgt: ‘en het rijksbudget’.
Geen andere inhoudelijke opmerkingen?

De heer **KRAAK** (Voorzitter commissie ROG): Het is voortreffelijk geweest om met GS samen te kijken naar het maken van een gestroomlijnde reactie in de richting van het ministerie. PS en GS zijn beide rechtstreeks benaderd met een brief. De contacten zijn goed geweest. Het ontbrak ons alleen in de tijd aan afstemming. Een volgende keer moet diezelfde afstemming en zaak een rol spelen, maar met een tijdig activeren en een tijdig actief zijn, zodat niet zoals vandaag allerlei dingen op het laatste moment op tafel moeten komen.

De **VOORZITTER**: Ik onderschrijf dat. Ik wil het verzenden van de brief in stemming brengen, opdat we een duidelijk beeld hebben over hoe hiermee om te gaan. De minister kan ook de notulen lezen. Ik open de stemming. De stemming is gesloten. Het resultaat is dat het voorstel unaniem is aangenomen (46 stemmen voor), met inachtneming van de twee aantekeningen (een ‘wellicht’ en een in financiële zin).

15. SLUITING

De **VOORZITTER**: Ik sluit de vergadering (17.20 uur).